

Informe de Conjuntura

Barcelona, març de 2017

Foment
del Treball Nacional

Via Laietana, 32 · 08003 Barcelona
T. 934 841 200 · F. 934 841 230
foment@foment.com · www.foment.com

Més informació:
Salvador Guillermo (sguillermo@foment.com)
Karina Azar (kazar@foment.com)
Departament d'Economia

TAULA DE CONTINGUT

RESUM EXECUTIU	3
ENTORN INTERNACIONAL	5
DEMANDA I ACTIVITAT	9
LA PRODUCTIVITAT DE L'ECONOMIA ESPANYOLA.....	13
MERCAT DE TREBALL	18
PREUS I FINANÇAMENT	22
SECTOR PÚBLIC	26
DÈFICIT PÚBLIC.....	28
SECTOR EXTERIOR	30
INDICADORS DE L'EMPRESA EXPORTADORA.....	34
ÍNDIX DE COMPETITIVITAT REGIONAL.....	38

RESUM EXECUTIU

Les últimes previsions assenyalen que el creixement econòmic mundial continuarà en els propers anys i, concretament, s'espera que l'activitat econòmica repunt en 2017, atès que ha mostrat gran resiliència enfront d'un escenari internacional més incert. A més, en el segon semestre del 2016 l'economia va mostrar un comportament millor de l'esperat, per la qual cosa el balanç és positiu malgrat tots els factors de risc.

La recessió que estava afectant a certes economies emergents, com Rússia i Brasil, donarà pas a un període de recuperació moderada que afavorirà el creixement global. A Europa, els indicadors de confiança, activitat i atur es mostren favorables, encara que es manté la cautela en els pronòstics a mig termini. En aquest sentit, és important considerar que molts dels factors que en 2016 han contribuït a donar un major dinamisme a l'economia europea, aniran perdent impuls. Per exemple, el preu del petroli s'estima que seguirà pujant gradualment després de l'acord per contenir la seva producció el passat mes de novembre.

La política monetària de la Fed començarà a normalitzar-se, amb pujades dels tipus d'interès de referència projectades per aquest any (la primera podria ocórrer al març segons les pròpies paraules de Janet Yellen en una recent intervenció pública), mentre que l'orientació del BCE serà, de moment, més laxa ja que s'ha decidit ampliar l'horitzó d'aplicació del programa d'estímul monetaris. Aquesta divergència tindrà les seves repercussions en l'evolució del tipus de canvi de l'euro respecte al dòlar i serà determinant en relació al moviment de capitals, especialment per a diverses economies emergents.

El sorgiment de discursos polítics de caire proteccionista i de moviments antieuropeus, és un dels factors que major incertesa està generant de cara al 2017, any amb una nodrida agenda electoral a Europa. S'han despertat grans interrogants sobre la política econòmica dels EUA després de l'elecció del President Donald Trump. En particular, sobre l'orientació de la política comercial i fiscal. De moment, han pujat els tipus a llarg termini a EUA, atès que es preveuen majors tensions de preus per l'estímul fiscal que s'espera del nou govern, quan l'economia presenta una robusta creació d'ocupació amb una taxa d'atur en cotes mínimes.

En la mateixa línia, l'execució del *Brexit*, també contribueix a aquest escenari de majors riscos polítics. És el seu discurs de gener, la primera ministra britànica, Theresa May, va establir les línies per a un pla de *Brexit* "dur" en el qual el Regne Unit ja no serà part del mercat únic europeu ni de la unió duanera, fins que es negociïn nous acords bilaterals. Si bé és cert que les dades econòmiques encara no han reflectit aquestes incerteses, també ho és que les decisions dels agents econòmics, com les d'inversió per posar un exemple, es produeixen en terminis majors que els que manegen els mercats financers -la reacció dels quals és més immediata- per l'existència de costos enfonsats per a les empreses i inversors.

A Espanya i Catalunya, es preveu un creixement del PIB més moderat en 2017 a causa de l'esgotament dels denominats vents de cua, però així i tot superior a la mitjana europea. El balanç entre la contribució de la demanda domèstica i exterior serà més equilibrat, encara que el saldo comercial es veurà en certa mesura afectat per l'increment en el preu del petroli. Habitualment el fort creixement de la demanda interna es reflectia en un empitjorament dels comptes exteriors, però que ara no ocorre pel procés d'internacionalització de les empreses espanyoles. Per la seva banda, el potent augment de l'ocupació continuarà i el consum privat es mantindrà com el principal motor de creixement de l'economia. Molts indicadors de curta freqüència apunten en aquesta adreça, com per exemple, el fort creixement de les transaccions d'habitatges usats que ja comença a donar-se en habitatges nous, encara que els nivells siguin testimonials.

El nou any comença amb una economia en ple procés de recuperació, amb bon creixement de l'ocupació, però queden aspectes que han de ser corregits, com l'alta taxa d'atur –i associat a això els problemes de desigualtat social en gran part–, la gestió de les finances públiques i la productivitat de l'economia, elements tots de caràcter més estructural que es destaquen, per exemple, en les recomanacions de l'informe Semestre Europeu 2017 de la Comissió Europea.

Aquest darrer tema s'aborda en el present informe en apartats especials: Productivitat de l'economia espanyola i Dèficit públic a Espanya. A més, en la secció de sector exterior s'aprofundeix en les característiques de l'empresa exportadora i el nivell de competitivitat regional de l'economia catalana.

En aquest sentit, la importància de vigilar la competitivitat-preu de l'economia espanyola enfront dels socis europeus adquireix una major rellevància, atès que els preus interns estan creixent a major ritme que en el conjunt de l'eurozona. Això es deu al fet que a la variació conjuntural dels preus dels productes energètics repercuteix amb més intensitat en l'IPC domèstic. No cal oblidar, que increments salarials no sustentats en un avanç de la productivitat de l'economia frenarien l'expansió de l'ocupació, que ha de ser un dels principals objectius a complir pel conjunt d'actors socials i el govern.

Per tant, no deuen abandonar-se les reformes que continua necessitant la nostra economia, ni iniciar una contrareforma que podria suposar un llast per a la recuperació i la competitivitat de l'economia. La lluita contra el dèficit públic no ha de combatre's amb una visió limitada a curt termini, elevant la càrrega impositiva a les empreses o eliminant la inversió pública. Per contra, és fonamental abordar aquest desafiament des d'un enfocament estructural, promovent reformes imprescindibles com la inversió en infraestructura productiva que suposa el Corredor Mediterrani.

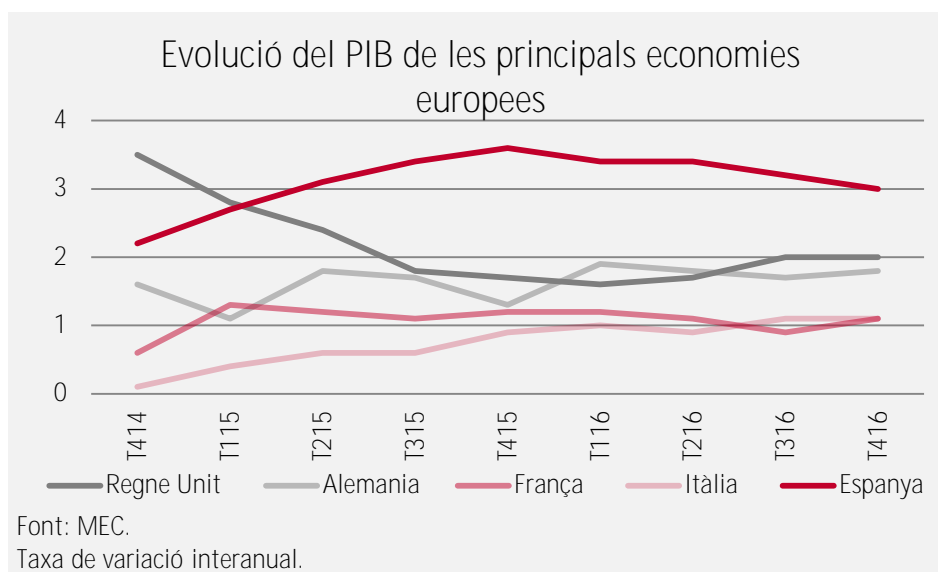
La correcció del dèficit públic en 2016 i també les mesures per aconseguir l'objectiu del 2017 han recaigut excessivament sobre la fiscalitat empresarial. L'increment de recaptació per l'impost de societats de l'últim trimestre (fins a novembre) explica un 82,7% de l'increment de la recaptació total i el 84,5 % dels ingressos tributaris per 2017 derivats de les noves mesures tributàries.

ENTORN INTERNACIONAL

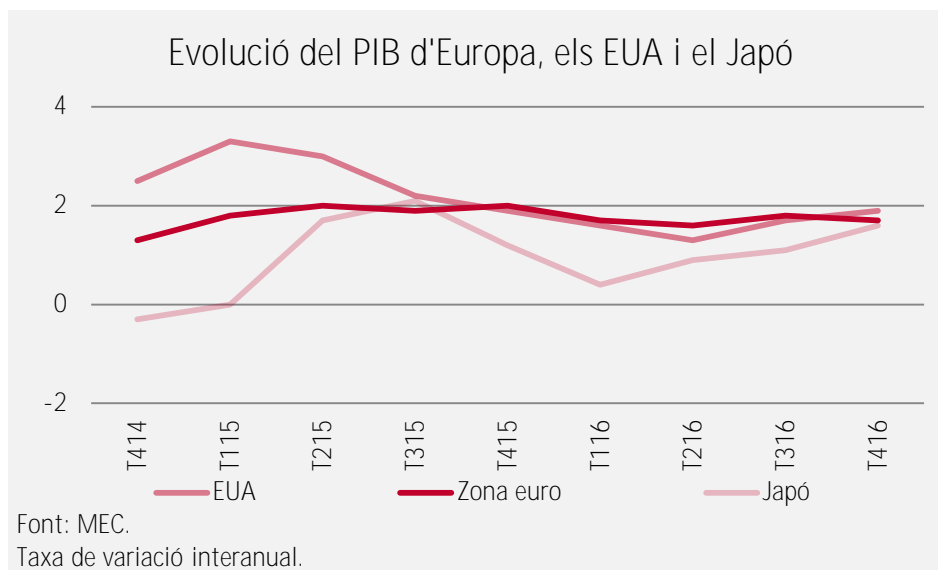
El resultat electoral als EUA constitueix una de les principals fonts d'incertesa de cara a l'any que comença. Especialment, existeixen dubtes entorn de la política comercial de la principal economia mundial, que s'espera sigui de cort més proteccionista, repercutint així en la integració comercial a nivell internacional. A més, hi ha incertesa sobre el procés per implementar el *Brexit* i com quedaran determinades les noves regles de joc entre el Regne Unit i la Unió Europea.

En aquest context, el PIB d'Europa en l'últim trimestre de 2016, va mantenir el seu ritme d'expansió en 0,4% intertrimestral per a la zona euro i en 0,5% per a la Unió Europea (1,7% i 1,8% en termes interanuals, respectivament). Les economies alemanya i francesa van avançar un 0,4% intertrimestral, mentre que el creixement del PIB d'Itàlia es va moderar lleugerament, amb un increment de 0,2%. Per la seva banda, cal assenyalar, que l'economia del Regne Unit no ha registrat encara els efectes del *Brexit* ja que ha tancat l'any creixent al 0,7% intertrimestral, una desena més que en els dos trimestres anteriors.

Als EUA, el PIB va augmentar un 0,5% intertrimestral, el que implica una taxa lleugerament més reduïda que en el trimestre anterior que va ser del 0,9%. Per la seva banda, l'economia japonesa va augmentar un 0,2% en el quart trimestre, una desena menys que el registre del tercer trimestre.

Analitzant el creixement del PIB de les principals economies desenvolupades en els darrers dos anys es pot observar una convergència entre l'Eurozona, els EUA i el Japó, partint de nivells molt diferents. No obstant això, a l'interior de l'Eurozona, les economies exhibeixen taxes de creixement més heterogènies. També cal assenyalar, que les previsions per 2017 i 2018 tornen a recuperar aquestes divergències amb un major creixement als EUA i un de menor per al Japó.

Quant a les economies emergents, cal destacar, que la Xina ha tancat l'any amb un creixement del 6,8% interanual en l'últim trimestre, en línia amb el creixement dels trimestres anteriors i amb l'objectiu de creixement anual per 2016 de 6,7%. Per al 2017 la meta de creixement econòmic serà de 6,5%. Encara no es disposen de les dades de tancament d'any per a Brasil o Rússia, però es preveu que ambdues economies deixin enrere la recessió enguany.

L'FMI, en la seva actualització de previsions del mes de gener, espera un repunt de l'activitat econòmica en 2017 i 2018, particularment en les economies emergents, malgrat el risc que suposa un escenari en el qual les condicions financeres seran menys favorables. En 2016, el creixement del PIB a la Xina va ser major al previst com a conseqüència d'una important política d'estímul, mentre que a Rússia l'activitat econòmica va aconseguir superar expectatives gràcies a l'augment del preu del petroli després de l'acord del passat mes de novembre per reduir la seva producció.

En relació a les economies avançades, l'FMI assenyala una millora en les perspectives de creixement pel major dinamisme de l'activitat registrat en la segona meitat de 2016 i l'estímul fiscal previst als EUA (elevatoria el creixement del PIB en 0,5 punts en dos anys). A més, destaca la resiliència de la demanda interna d'algunes economies, com la del Regne Unit o Espanya, i el creixement major a l'esperat al Japó.

D'aquesta forma, es mantenen els riscos negatius, com una possible bolcada cap a plataformes de polítiques proteccionistes que impliquin un fre en la integració comercial i la migració, una recrudescència de les tensions geopolítiques i una desacceleració més abrupta a la Xina.

Sobre l'economia espanyola, l'FMI conclou que la recuperació es manté alhora que es corregeixen els desequilibris macroeconòmics. Malgrat la incertesa en l'àmbit polític, el PIB d'Espanya hauria crescut un 3,2% en 2015 i en 2016, juntament amb la creació d'1,1 milions de llocs de treball. El principal motor del creixement de l'economia ha estat el consum, les exportacions i també la inversió, gràcies a les reformes aplicades. Van contribuir, a més, el baix preu del petroli, una política monetària acomodaticia i una política fiscal no restrictiva. Entre les reformes, destaca, la major flexibilitat del

mercat de treball i la moderació salarial, que han permès que l'economia recuperés competitivitat i que es creés ocupació. En aquest sentit, els elements de major vulnerabilitat són l'alta taxa d'atur, la dualitat del mercat de treball i la baixa productivitat. A això cal agregar l'elevat nivell d'endeutament públic que afecta al sector privat i la Posició d'Inversió Internacional Neta negativa de l'economia.

En vista de l'elevat nivell de deute públic i de la relaxació en els dos últims anys del balanç fiscal, es recomana reprendre una senda de consolidació fiscal gradual però alhora creïble. **L'FMI considera** que serà necessari recórrer a els impostos indirectes per no afectar el ritme de creixement de l'economia i la creació d'ocupació.

D'altra banda, segons les previsions d'hivern de la Comissió Europea, continuarà el procés de recuperació econòmica en totes les economies de la Unió Europea durant el període 2016-2018, però en un context d'incertesa excepcional que es deu a factors com la futura política econòmica del govern dels EUA, les diverses eleccions a Europa durant aquest any i les negociacions amb el Regne Unit sobre el *Brexit*.

Concretament, la Comissió ha revisat lleugerament a l'alça les projeccions de creixement del PIB per a l'Eurozona en 2017 i 2018, i per al conjunt de la Unió Europea únicament en 2017. Això es deu a una evolució de l'economia millor a l'esperada en la segona meitat del 2016 i a un començament d'any molt positiu. Fora de la regió, s'espera un major creixement de l'economia nord-americana per les mesures d'estímul fiscal que pretén impulsar el nou govern, així com una consolidació del creixement de les economies emergents.

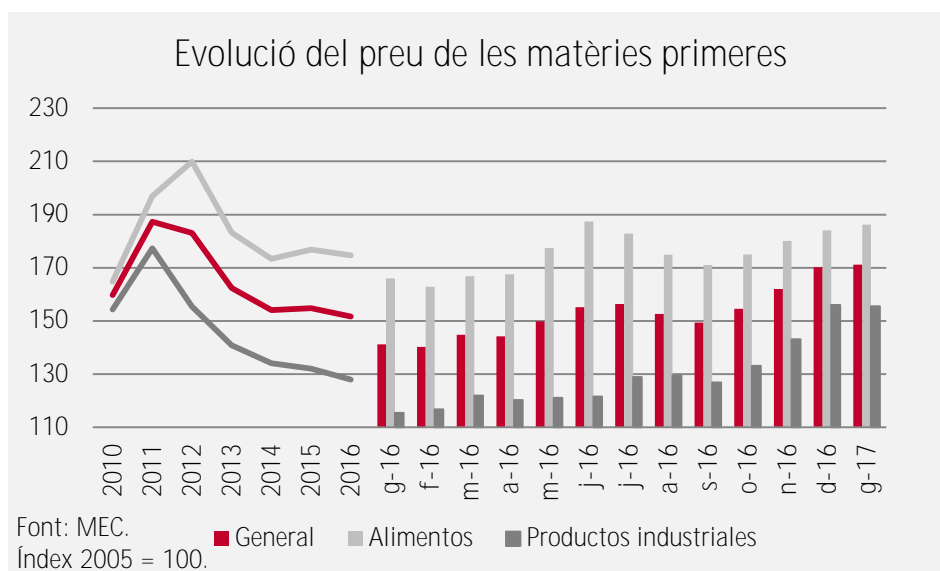
Quant a l'evolució de les principals variables macroeconòmiques a Europa, la Comissió espera que el consum privat continuï sent la base del creixement, atès que continuaran millorant l'ocupació i els salaris, si bé de forma més moderada pel previsible increment de la inflació que serà més proper – encara que inferior – a l'objectiu d'estabilitat de preus del 2%. Al seu torn, es preveu que la inversió continuï creixent de forma moderada.

Respecte Un Espanya, l'informe de la Comissió Europea assenyala que el creixement dels tres primers trimestres en 2016 va ser superior un el previst i que per tercer any consecutiu s'observarà un augment de l'alcalde de PIB que la mitjans de comunicació de la zona euro. En aquest sentit, les perspectives sobre l'economia continuen sent positives, encara que els factors que han afavorit el fort creixement del PIB en els últims anys aniran perdent impuls, per la qual cosa es projecta una pujada del PIB espanyol de 2,3% aquest any i de 2,1% el proper. Un pesar del fort creixement de l'economia espanyola, el dèficit públic cap s'hauria reduït prou, passant del 5,1% en 2015 un 4,7% en 2016. Per 2017, la Comissió espera un dèficit de 3,5%, fins a arribar al 2,9% en 2018, en qualsevol cas allunyats dels compromisos per a aquests anys de 3,1%, 2,2% i 1,3%, respectivament.

PREVISIONS DE CREIXEMENT DEL PIB							
Taxa de variació anual	FMI			Comissió Europea			
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	
Economia mundial	3,1	3,4	3,6	3,0	3,4	3,6	
Zona euro	1,7	1,7	1,5	1,7	1,6	1,8	
EUA	1,6	2,3	2,5	1,6	2,3	2,2	
Japó	0,9	0,8	0,5	0,9	1,0	0,5	
Alemanya	1,7	1,5	1,5	1,9	1,6	1,8	
França	1,3	1,3	1,3	1,2	1,4	1,7	
Itàlia	0,9	0,7	0,8	0,9	0,9	1,1	
Espanya	3,2	2,3	2,1	3,2	2,3	2,1	
Regne Unit	2,0	1,5	1,4	2,0	1,5	1,2	
Xina	6,7	6,5	6,0	6,7	6,4	6,2	
Índia	6,6	7,2	7,7	6,9	7,1	7,5	
Brasil	-3,5	0,2	1,5	-3,4	0,6	1,7	
Rússia	-0,6	1,1	1,2	-0,6	0,8	1,1	

Font: FMI, Comissió Europea.

Finalment, pel que fa a política monetària, el BCE, en la seva reunió de gener, va decidir mantenir els tipus d'interès de referència. Respecte al seu programa d'estímul, continuarà comprant actius al ritme de 80 bilions d'euros al mes fins a finals de març i després reduirà la suma a 60 bilions fins a finals d'any, amb possibilitats de modificar la grandària o durada del programa en cas que fos necessari, o de concloure-ho si la inflació s'ajusta a una senda més consistent amb l'objectiu de preus de mig termini. No obstant això, en el curt termini, a nivell internacional podrien presentar-se tensions de preus a causa de les pujades de preu que altres materials, a més del petroli, estan registrant. Basti assenyalar, que al gener de 2017, en taxa interanual, l'índex general de matèries primeres va augmentar un 21,2%, el d'aliments un 12,1% i el de productes industrials 34,8%.

DEMANDA I ACTIVITAT

La marxa de l'economia espanyola i catalana en 2016 va ser molt positiva, amb un creixement robust i molt superior a la mitjana de les economies desenvolupades en general i europees en particular. Pel 2017 es preveu una desacceleració del creixement del PIB i el consum privat continuarà sent el principal motor de l'activitat econòmica. El sector exterior tindrà una menor aportació negativa, per la qual cosa la contribució a l'augment del PIB de la demanda interna i la demanda exterior serà més homogènia.

D'acord amb les dades de Comptabilitat Nacional, en el quart trimestre, el PIB espanyol va augmentar un 0,7% intertrimestral, mantenint el ritme d'expansió del tercer trimestre. Respecte al mateix trimestre de 2015, el nivell d'activitat econòmica va augmentar un 3,0%. En termes anuals, el PIB en 2016 va ascendir als 1.113.851 milions d'euros, la qual cosa suposa un increment real de 3,2% respecte a 2015.

El creixement del PIB en l'últim trimestre de 2016 va ser el resultat d'una menor contribució de la demanda nacional, compensada parcialment per una aportació positiva de la demanda externa major que en el trimestre anterior. En aquest sentit, és important destacar que al llarg de tot el 2016 hem assistit a una contribució més equilibrada entre demanda domèstica i exterior, atès que la contribució al creixement del PIB de la demanda exterior ha anat augmentant trimestre a trimestre.

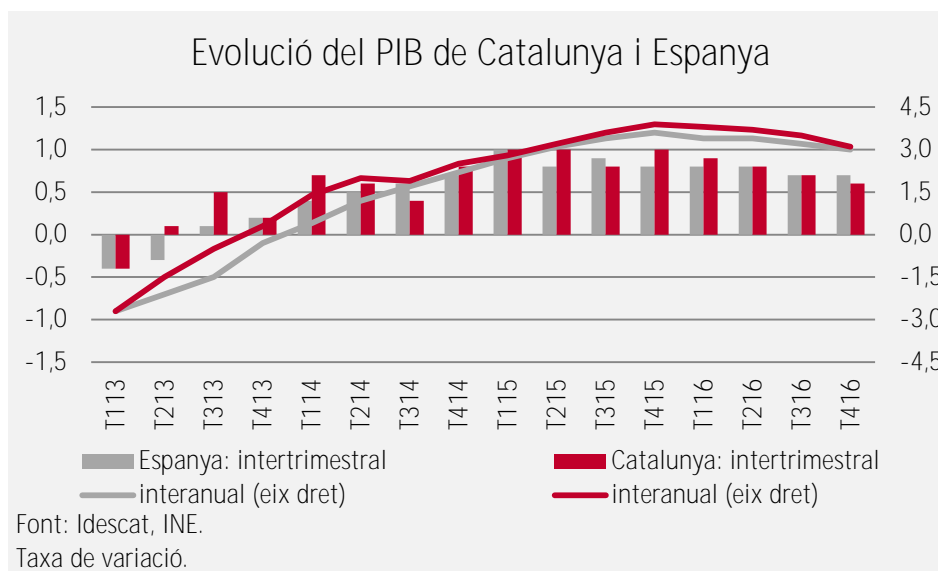
ESPANYA: PIB PER COMPONENTS I SECTORS								
	2015				2016			
Taxa de variació interanual.	T I	T II	T III	T IV	T I	T II	T III	T IV
PIB	2,7	3,1	3,4	3,6	3,4	3,4	3,2	3,0
Components:								
Consum final de les llars	2,4	2,5	3,3	3,2	3,6	3,4	3,0	3,0
Consum final de les AAPP	1,0	1,9	2,3	2,7	1,7	0,7	0,8	0,0
FBCF	4,7	6,3	6,7	6,4	4,3	3,4	2,6	2,2
Exportacions	4,6	5,0	4,9	5,0	3,8	6,5	2,9	4,4
Importacions	4,8	5,5	6,2	6,1	4,5	5,4	1,0	2,3
Demanda Nacional*	2,7	3,1	3,7	3,8	3,5	2,9	2,5	2,2
Demanda Exterior*	0,0	0,0	-0,3	-0,2	-0,1	0,5	0,7	0,8
Oferta:								
Agricultura	-6,5	-4,3	-4,3	3,9	5,0	2,7	3,1	2,9
Indústria	5,3	5,6	6,1	4,9	2,7	2,8	1,7	2,2
Construcció	-0,2	-0,4	0,1	1,1	2,1	2,0	2,9	3,0
Serveis	2,2	2,6	2,9	2,9	3,4	3,6	3,4	3,1

Font: INE. *Contribució al creixement del PIB.

El creixement l'economia es va veure afavorit per un increment de la despesa en consum final de les llars, que es va mantenir en el 3,0% interanual, xifra inferior a les taxes de creixement del primer i segon trimestre. La formació bruta de capital fix es va desaccelerar en créixer a una taxa de 2,2%, molt per sota dels increments de 2015. No obstant això, les exportacions de béns i serveis, van

augmentar el seu ritme d'expansió, pujant un 4,4%, mentre que les importacions també es van incrementar però amb menor intensitat (2,3%).

Des de l'òptica sectorial, el sector serveis va continuar moderant el seu ritme d'avanç, mentre que la indústria va augmentar amb més empenta, no així la manufacturera. D'altra banda, la construcció va mantenir el bon to en créixer una desena més que el trimestre anterior.

Per la seva banda, al febrer, el Idescat va publicar l'avanç del PIB català del quart trimestre. El creixement intertrimestral del PIB de Catalunya hauria continuat la seva moderació en el ritme d'expansió, amb un augment de 0,6%. Respecte a l'últim trimestre de 2015, el PIB a Catalunya hauria crescut un 3,1%, xifra que se situa lleugerament per sobre de la taxa de variació interanual del PIB d'Espanya.

CATALUNYA: PIB PER SECTORS								
	2015				2016			
Taxa de variació interanual.	T I	T II	T III	T IV	T I	T II	T III	T IV
PIB	2,8	3,2	3,6	3,9	3,8	3,7	3,5	3,1
Oferta:								
Agricultura	0,3	-0,5	-2,0	-2,4	3,7	8,2	10,7	11,3
Indústria	2,2	2,2	3,1	3,4	4,2	4,9	5,9	5,8
Construcció	1,9	3,5	4,0	4,2	4,5	3,5	3,0	3,7
Serveis	3,1	3,5	3,8	4,0	3,6	3,2	2,6	2,1

Font: Idescat.

Els indicadors de més curta freqüència, apunten a la continuïtat en l'expansió de la demanda, en particular del consum privat i activitat turística. També destacar el repunt de l'activitat immobiliària i la robustesa d'indicadors d'activitat comercial, industrial i de serveis.

L'índex general de xifra de negocis de les activitats de serveis a Espanya, corregit d'efectes estacionals i de calendari, ha tancat l'any amb un repunt en el creixement mensual de novembre i desembre, amb el que l'augment per a tot l'any va ser de 4,4%. Aleshores, a Catalunya, la pujada de l'índex general va ser de 3,2% (per al conjunt d'Espanya l'ascens va ser de 4,2%).

Per la seva banda, l'índex de comerç al detall (a preus constants i sense estacions de servei) va pujar un 3,7% a Espanya, en l'acumulat de tot 2016. A Catalunya, el mateix indicador va pujar un 2,9%. La pauta del creixement del consum al detall ha estat diferent a Catalunya respecte al conjunt d'Espanya. En el primer cas, s'observa una lleugera moderació respecte al 2015, mentre que en el segon, l'expansió va cobrar més força en 2016.

Quant a l'activitat turística, la despesa en 2016 va pujar un 9,0%, aconseguint els 77.625 milions d'euros a Espanya. Catalunya va representar el 22,3% del total de despesa, però cal fer dues apreciacions: d'una banda, el percentatge de despesa a Catalunya és lleugerament inferior al percentatge de turistes i, d'altra banda, el creixement de la despesa turística a Catalunya és el menor en comparació d'altres CCAA. Les dades del mes de febrer assenyalen que la despesa turística continua creixent a bon ritme a Espanya ja que ha pujat un 13,8% interanual, mentre que a Catalunya la despesa es va reduir un 0,9% respecte al mateix mes de 2016.

Per la seva banda, les dades d'entrada de turistes estrangers en 2016 indiquen un nou rècord, amb l'arribada de 75,6 milions de visitants en tot el territori espanyol, és a dir, un 10,3% més que l'any anterior. Cal assenyalar, que Catalunya –amb gairebé 18 milions de turistes– ha estat la primera comunitat quant a visitants internacionals, ja que pràcticament un de cada quatre la va triar com a destinació principal. No obstant això, el ritme de creixement del turisme en 2016 va ser molt inferior a la mitjana d'Espanya, amb una pujada de 4,0%. Les CCAA que més s'han beneficiat del gran creixement de l'activitat turística en 2016 van ser la Comunitat Valenciana, Madrid, Canàries i Andalusia. Les dades disponibles per al mes de gener continuen sent molt positius en termes generals. A Espanya, l'arribada de turistes va créixer un 10,7% interanual en el primer mes de l'any, continuant així amb la tendència de fort creixement del sector turístic espanyol. Catalunya va rebre el 21,8% del total de turistes, és a dir 850.457 visitants internacionals, la qual cosa representa una disminució respecte a gener de 2016 d'1,8%.

TURISME INTERNACIONAL 2016						
	Arribades (persones)	% sobre total	% variació	Despesa (milions d'euros)	% sobre total	% variació
Espanya	75.563.198	100	10,3	77.625	100	9,0
Andalusia	10.641.469	14,1	12,8	11.384	14,7	7,6
Illes Balears	13.011.876	17,2	11,9	13.006	16,8	10,5
Canàries	13.297.883	17,6	13,2	15.136	19,5	11,8
Catalunya	17.988.830	23,8	4,0	17.328	22,3	3,7
C. Valenciana	7.828.996	10,4	16,6	7.491	9,7	14,9
Madrid	5.742.926	7,6	13,5	7.600	9,8	15,6
Altres CCAA	7.051.218	9,3	6,0	5.680	7,3	2,5

Fuente: INE.

TURISTES SEGÓN PAÍS		
País	Persones	Variació
Alemanya	11.188.523	6,4
Bèlgica	2.309.535	2,5
França	11.371.209	7,1
Irlanda	1.820.699	23,0
Itàlia	3.993.289	5,8
Països Baixos	3.371.811	9,2
Portugal	1.994.266	15,1
Regne Unit	17.840.292	12,4
Suïssa	1.728.569	8,5
Rússia	1.007.709	2,2
Països nòrdics	5.169.195	10,9
Resta d'Europa	4.958.431	15,7
Estats Units	2.001.214	7,2
Resta d'Amèrica	2.567.259	23,3
Resta del món	4.241.198	14,2
Total:	75.563.198	10,3

Font: INE.

L'índex de producció industrial –corregit d'efectes estacionals i de calendari– va augmentar un 1,9% en el conjunt de 2016 a Espanya, la qual cosa representa el tercer any d'increment consecutiu en l'indicador. Totes les destinacions econòmiques van pujar, excepte energia, i destaquen els béns d'equip per registrar el major increment (3,9%). Per a Catalunya, l'índex general va presentar un augment de mitjana anual de 3,2% (per al total d'Espanya la variació d'aquest indicador va ser d'1,6%), amb una caiguda únicament en l'índex de béns de consum durador. A diferència de l'observat per al total d'Espanya, la producció industrial es va accelerar respecte al 2015 a Catalunya, després de quatre anys en positiu.

L'indicador de xifra de negocis de la indústria, en la seva sèrie corregida, també mostra una tendència a l'alça en els últims dos mesos de l'any. En el 2016, l'increment va ser de 0,8% a Espanya. Per la seva banda, l'índex per a Catalunya (sèrie original) va créixer un 1,2% (0,4% per a Espanya).

Les compravendes d'habitatges, segons l'indicador de l'INE, es van incrementar un 13,6% en 2016, xifra superior a l'augment de 2015 (11,5%). La caiguda en el nombre d'operacions sobre habitatges nous es va moderar fins a l'1,7% en 2016, després de la forta reducció en 2015 (-34,5%); mentre que la pujada dels habitatges usats va ser de 17,8%, menor que la registrada l'any anterior (38,4%). A Catalunya, les compravendes d'habitatges registrats va créixer un 20,0% en 2016.

Les dades d'edificació privada, d'altra banda, van exhibir una lleugera recuperació en 2016, com s'apunta en l'informe "El sector de la construcció a Catalunya 2016. Previsions 2017" de la Cambra de Contractistes de Catalunya. No obstant això, la inversió pública en el sector de la construcció va continuar sent insuficient. Així, la licitació oficial d'obres ha caigut un 2,0% en 2016 a Catalunya,

per la reducció de la inversió de l'Estat i de la Generalitat, ja que la de les Administracions Locals va augmentar.

Finalment, l'indicador de confiança del consumidor del CIS va registrar una nova caiguda en passar des dels 98,3 punts al gener fins als 95,1 punts al febrer, mantenint-se per sota dels 100 punts (percepció negativa). La disminució de l'índex es va produir tant per una pitjor valoració de situació actual com de les expectatives.

INDICADORS D'ACTIVITAT 2016		
	Catalunya	Espanya
Producció industrial	4,0	1,8
Xifra de negocis indústria	1,2	0,4
Entrada de comandes	2,0	0,0
Comerç al detall	2,9	3,7
Venda grans superfícies	1,2	3,6
Matriculació turismes	10,0	12,7
Confiança consumidor	-	-0,2
Creació societats mercantils	18,6	8,3
Xifra negocis serveis	3,2	4,2
Turistes estrangers	4,0	10,3
Consumo ciment	6,0	-3,1
Licitació	-23,9	-11,0
Compravendes	20,0	13,6
Habitatge	16,5	20,4

Font: INE, Idescat, CIS. Variació anual.

LA PRODUCTIVITAT DE LA ECONOMIA ESPANYOLA

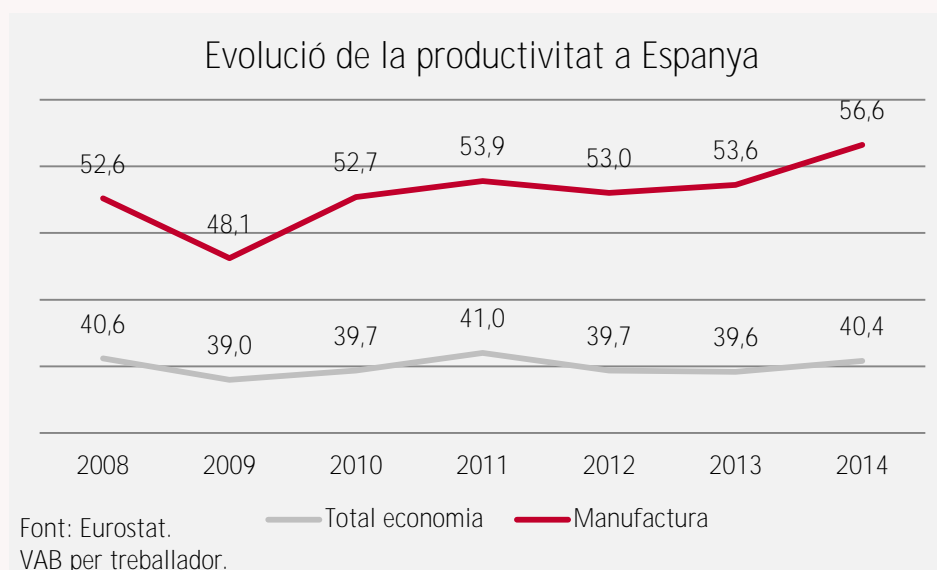
A partir de dades de l'FMI, des de meitat de la dècada dels 90 fins als anys de boom precrisi, va existir una bretxa significativa entre el nivell de productivitat de l'economia espanyola i de la resta de socis europeus. Aquest diferencial va arribar fins i tot a ser negatiu en els anys de fort creixement econòmic. Després de la crisi, el diferencial es va reduir, però principalment per la gran pèrdua d'ocupació a Espanya, i també per la forta destrucció d'empreses que essencialment eren les que tenien més baixos nivells de productivitat.

PRODUCTIVITAT DEL TREBALL				
	1950-1972	1972-1995	1995-2004	2004-2013
Espanya	5,8	3,6	0,3	1,4
França	5,0	2,6	1,5	0,6
Alemanya	5,7	2,9	1,5	0,8
Itàlia	5,4	2,4	0,5	0,0
Japó	7,0	3,2	1,8	0,9
Regne Unit	2,8	2,6	2,4	0,4
Estats Units	2,5	1,3	2,2	1,0

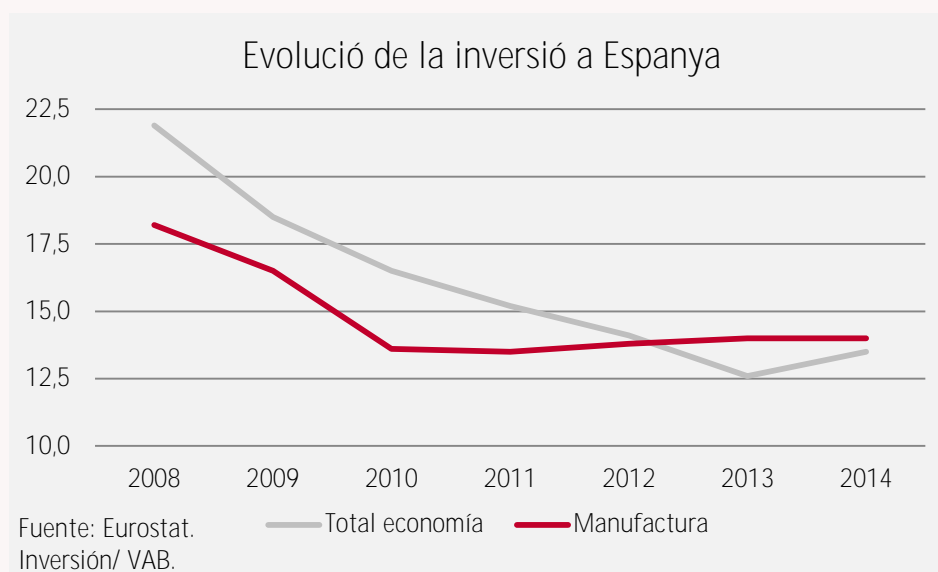
Font: OCDE.

L'empresa espanyola és, segons l'FMI, de menor dimensió i menys productiva i innovadora en comparació de les de l'entorn europeu. A més, segons l'FMI, creix més lentament i està menys orientada a l'exterior, i posseeix una alta dependència del crèdit bancari, la qual cosa va implicar importants restriccions per a la inversió en R+D en esclatar la crisi. En definitiva, el baix nivell de productivitat a Espanya s'associa a l'existència de massa petites empreses d'escassa productivitat i a una assignació ineficient dels recursos.

Existeix a més, un diferencial de productivitat més ampli entre les grans i petites empreses que en altres països d'Europa, i hi ha més heterogeneïtat intersectorial en termes de productivitat.

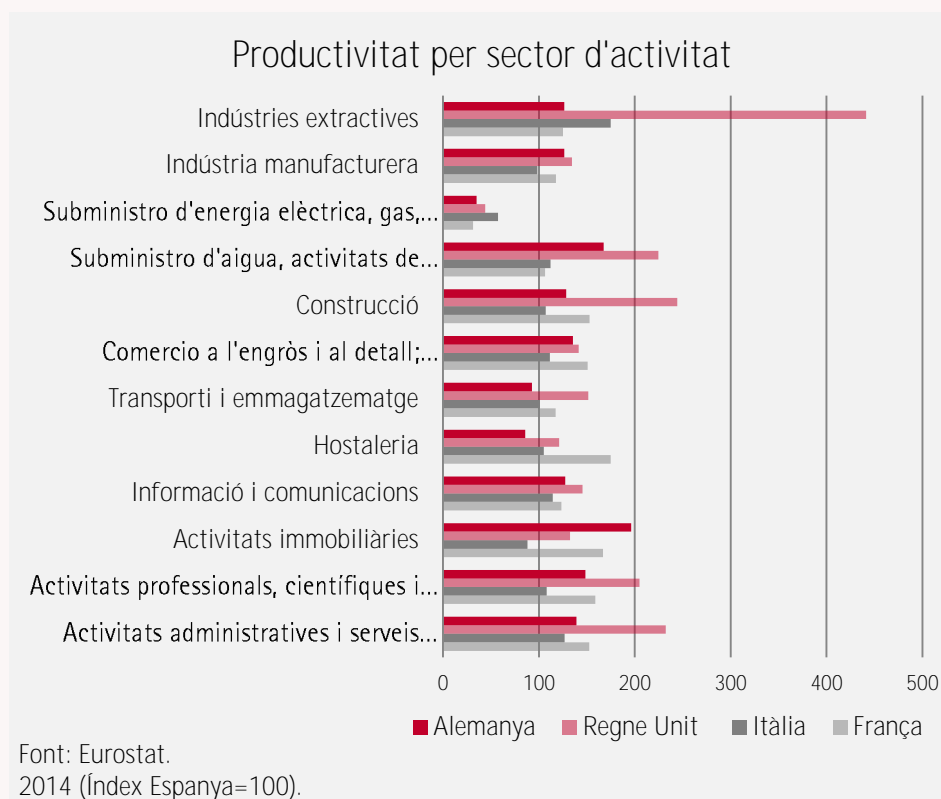

En aquest sentit, s'aprecia una deterioració de la productivitat del conjunt de l'economia espanyola en el 2009, encara que s'ha mantingut relativament estable en els últims anys. En la manufactura, no obstant això, s'observa un creixement amb un guany de productivitat més important, que pot estar relacionat amb una pressió competitiva característica dels sectors amb major exposició al mercat global. A Espanya, es constata que enfront de petites variacions de la productivitat per treballador, la indústria manufacturera ha anat incrementant gradualment els seus nivells de productivitat.

És important destacar que el creixement de productivitat que s'ha registrat en els últims anys en l'economia espanyola està relacionat fonamentalment amb la forta destrucció d'ocupació ja que la inversió ha descendit. Això és un fenomen característic de l'economia espanyola, ja que la comparació internacional permet apreciar que la productivitat es va anar reduint en altres economies, mentre en el cas d'Espanya la productivitat ha pujat, és a dir que s'han produït increments de productivitat de forma "passiva", ja que la relació producte per unitat de treball es potencia per la via de la pèrdua d'ocupació. Per promoure el creixement de la productivitat "activa" és necessari, per tant, continuar amb les polítiques de reforma estructural, que passin per una major dotació de capital públic, una millora en R+D+i – especialment en la seva difusió– i un entorn regulatori i fiscal que potenciïn l'emprenedoria.

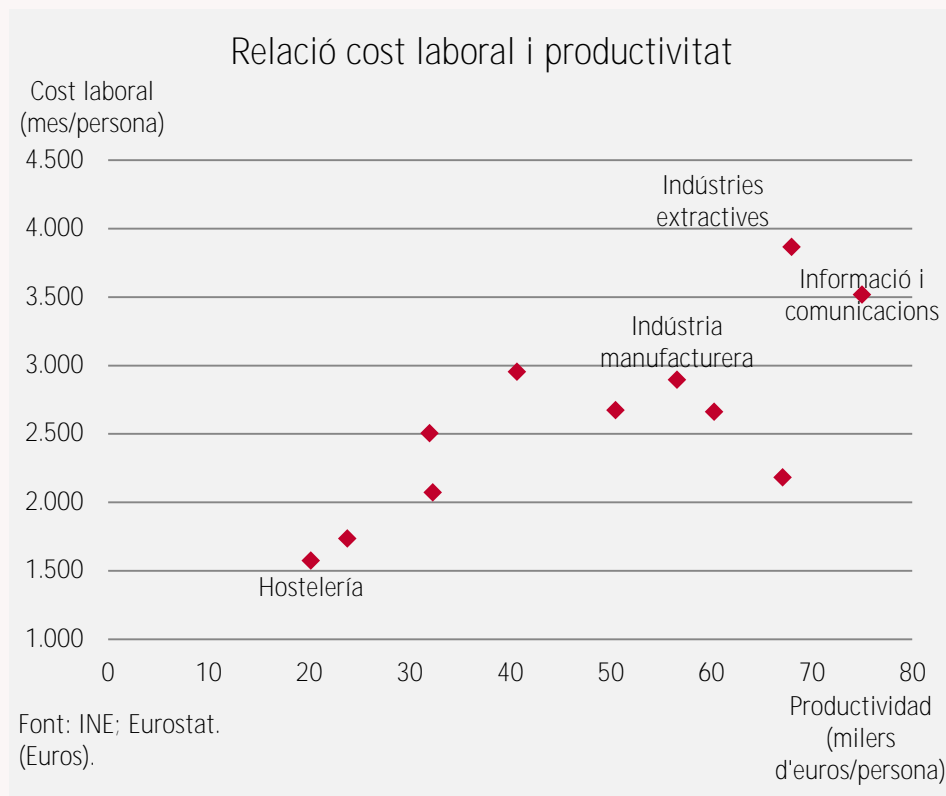
Un altre aspecte a destacar és que s'aprecien diverses realitats en parlar de productivitat. Per exemple, si es prenen les últimes dades disponibles de productivitat aparent del treball d'Eurostat per a l'any 2014, podem extreure dues conclusions importants. La primera, és que hi ha sectors més productius que altres. Hostaleria o subministrament d'energia elèctrica, gas, vapor i aire condicionat són un dels sectors amb menor productivitat en tots els països de referència. D'altra banda, en certs sectors la diferència entre països és més evident, com és el cas de les indústries extractives o activitats científiques i tècniques.

En aquest gràfic es pren Espanya com a país de referència (valor 100 de l'índex). Nivells de productivitat superiors a 100 indiquen una posició d'avantatge respecte al mateix sector a Espanya, i viceversa. En el cas de la indústria manufacturera, per exemple, tots els països excepte Itàlia presenten una productivitat major de la seva indústria respecte a la indústria espanyola. Així un treballador a Alemanya genera 71.500 euros de mitjana, mentre que un a Espanya genera 56.600 euros.

Així mateix existeix, com caldria esperar, una correlació positiva entre productivitat i els costos laborals, tal com indiquen les dades per a Espanya.

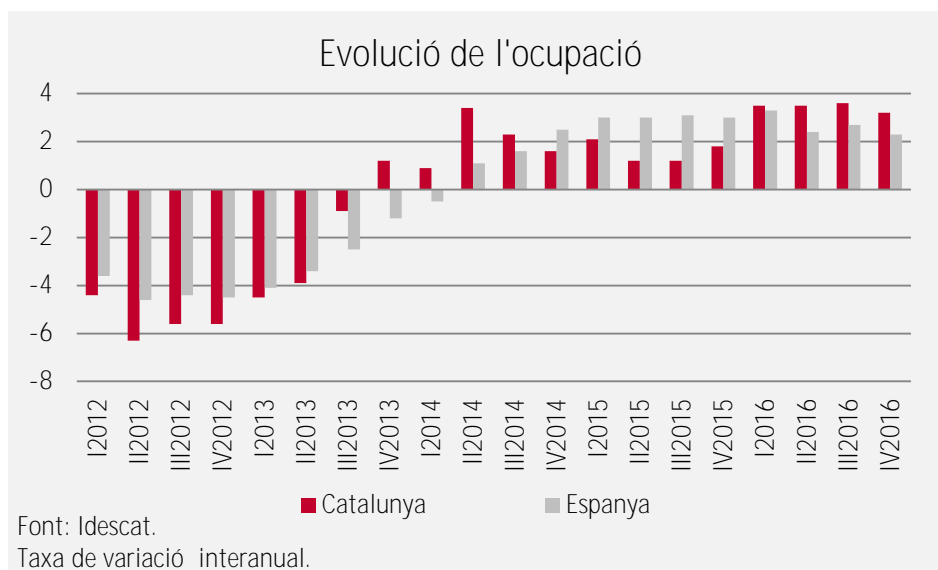

Finalment, altres estudis han posat de manifest la importància de debatre sobre com impulsar el creixement de la productivitat atès que en l'última dècada, i fins i tot abans de la crisi, ha presentat signes de desacceleració en les economies avançades. Aquesta falta de dinamisme de la productivitat s'ha registrat malgrat els avanços en matèria d'innovació, educació i d'integració de les empreses en les cadenes globals de producció. Es planteja, per tant, una paradoxa que alguns analistes (*Compendium of Productivity Indicators 2016*, OCDE) atribueixen a la poca difusió de les tecnologies capdavanteres a altres empreses a escala mundial. En aquest cas, el paper dels governs i institucions a l'hora de dissenyar polítiques que reforcin els mecanismes de difusió del coneixement és determinant, ja que únicament a través d'augments en la productivitat s'aconseguirà incrementar el producte potencial i d'aquesta manera aconseguir majors nivells de benestar. Per tant, es torna imprescindible incrementar la dotació de capital públic i la inversió en R+D+i.

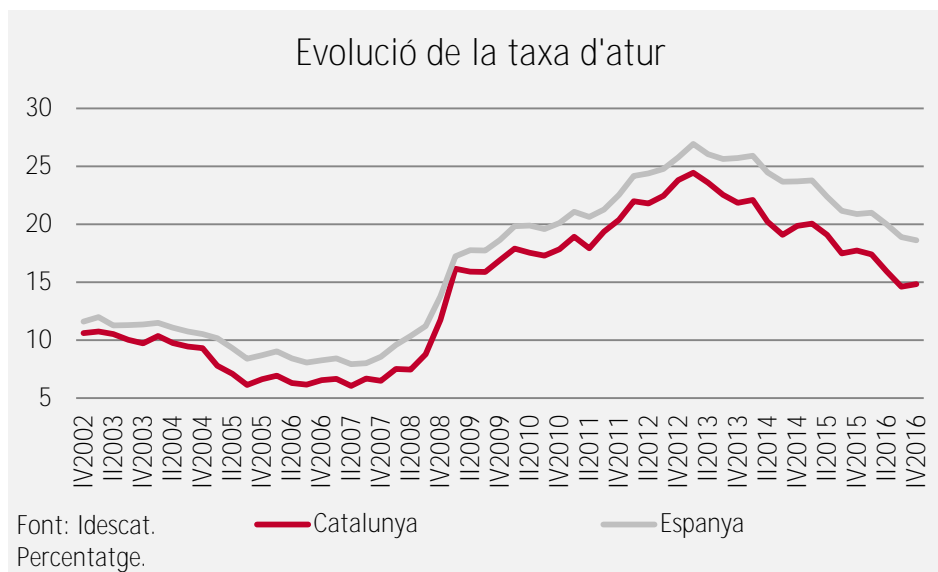
MERCAT DE TREBALL

L'última EPA de 2016 acaba de confirmar, un any més, la bona marxa del mercat de treball, en termes de generació d'ocupació. Malgrat la lleugera caiguda en l'ocupació en l'últim trimestre, les dades de l'any mostren que el creixement de l'economia continua tenint efectes positius sobre l'ocupació, amb una important reducció de la taxa d'atur.

Concretament, es van crear en el 2016, 413.900 llocs de treball en tota Espanya, dels quals 100.800 corresponen a Catalunya. La taxa de creixement de l'ocupació a Catalunya (3,2%) ha estat gairebé un punt superior a la de la mitjana espanyola (2,3%), més propera al ritme d'expansió de l'economia.

En el quart trimestre de 2016, el nombre d'aturats va descendir a Espanya i Catalunya, tant en termes trimestrals com respecte al mateix període de 2015. D'aquesta forma, el nombre d'aturats se situa en 4.237.800 i 558.500, respectivament. El ritme de caiguda de l'atur va continuar sent significatiu: a Catalunya la reducció va ser de 16,5% interanual, mentre que en el conjunt d'Espanya l'atur va baixar un 11,3%. Així, la taxa d'atur va tancar l'any en el 14,9% per a Catalunya i en el 18,6% per a Espanya.

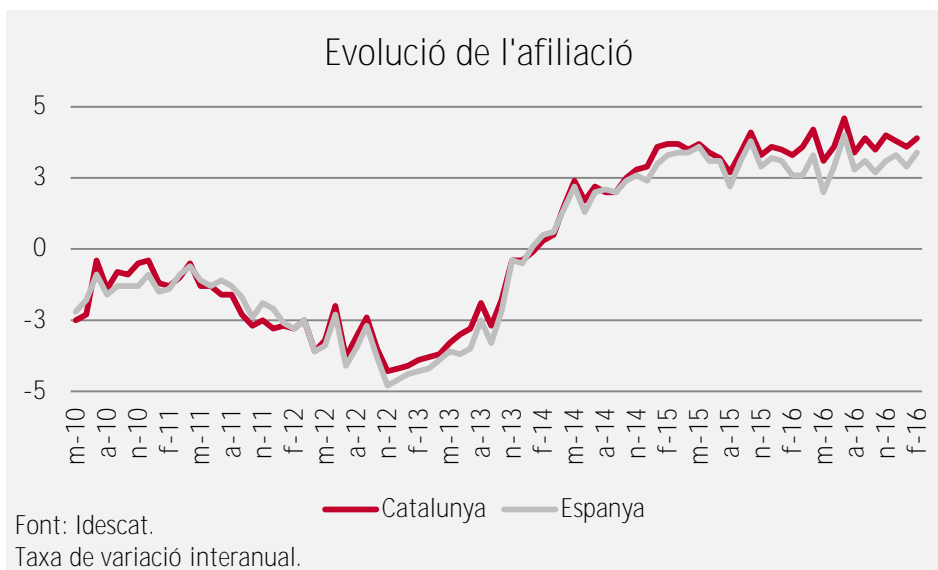
És important assenyalar dues tendències generals observades: la caiguda de la població activa (127.800 i 9.4000 persones menys buscant treball a Espanya i Catalunya, respectivament) i l'increment de l'ocupació (413.9000 i 100.800 llocs de treball nous a Espanya i Catalunya, respectivament).

Això últim es deu, en el cas d'Espanya, a la creació d'ocupació exclusivament en el sector privat, ja que en el sector públic l'ocupació va descendir. A Catalunya, per la seva banda, tant els assalariats privats com els públics van augmentar.

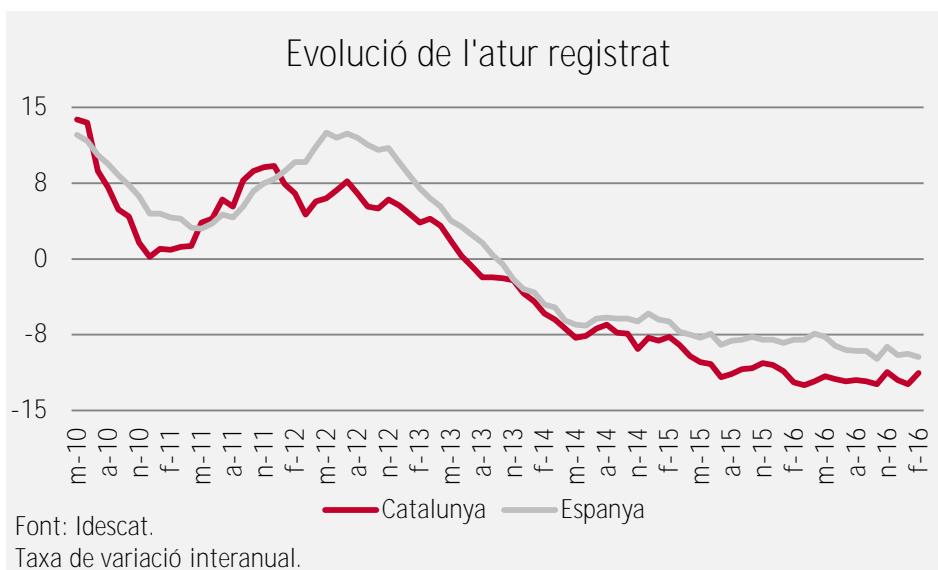
No obstant això, mentre que a Espanya tots els sectors d'activitat van contribuir a la creació d'ocupació –destacant el sector serveis amb un 58% del total, seguit de la indústria amb un 28% de l'increment de l'ocupació–, a Catalunya pràcticament tota l'ocupació nova va correspondre al sector serveis, ja que l'ocupació de la indústria en termes anuals es va reduir (amb caigudes més significatives en "indústries extractives, energia, aigua i residus" i "metal·lúrgia").

Quant als assalariats, del seu augment net, un 43% va tenir caràcter indefinit a Espanya, i de forma similar a Catalunya, amb un 41%.

D'altra banda, al febrer, l'afiliació total va continuar creixent a Catalunya a bon ritme, un 3,9% interanual, la qual cosa implica 120.560 afiliats més en els últims 12 mesos. A Espanya, l'avanç va ser lleugerament més moderat en créixer l'afiliació un 3,4%, és a dir, 580.543 afiliats més que en el mateix mes de 2016. En tot l'any passat, la mitjana de creixement d'afiliats va ser superior a Catalunya respecte a Espanya, tendència que s'ha mantingut en els primers mesos de 2017 i que s'ajusta al ritme d'expansió de l'activitat econòmica.

L'atur registrat va seguir descendint a taxes de dos dígit a Catalunya (-11,3%), mentre que a Espanya la disminució va ser més moderada (-9,7%). El nombre d'aturats registrats a Catalunya va totalitzar 452.342 persones i a Espanya 3750.876.

Una perspectiva més estructural permet apreciar que els desequilibris del mercat de treball a Espanya i Catalunya continuen sent importants. Encara no s'han assolit els nivells precrisis en termes d'ocupació i afiliació, malgrat el fort ritme de creació d'ocupació en els darrers anys.

CATALUNYA: MERCAT DE TREBALL 2007-2016					
Milers de persones	2007	2014	2016	Variació 2007-2016	Variació 2014-2016
Taxa activitat (%)	63,3	62,6	62,3	-1,0	-0,3
Taxa ocupació (%)	59,2	49,9	52,3	-6,9	2,4
Taxa atur (%)	6,5	20,3	15,7	9,2	-4,6
Actius	3.824	3.804	3.778	-1,2	-0,7
Ocupats	3.577	3.031	3.184	-11,0	5,0
Aturats	248	773	594	139,8	-23,2
Afiliació rég. general	2.728	2.317	2.526	-7,4	9,0
Atur registrat	266	576	454	70,7	-21,2

Font: Idescat.

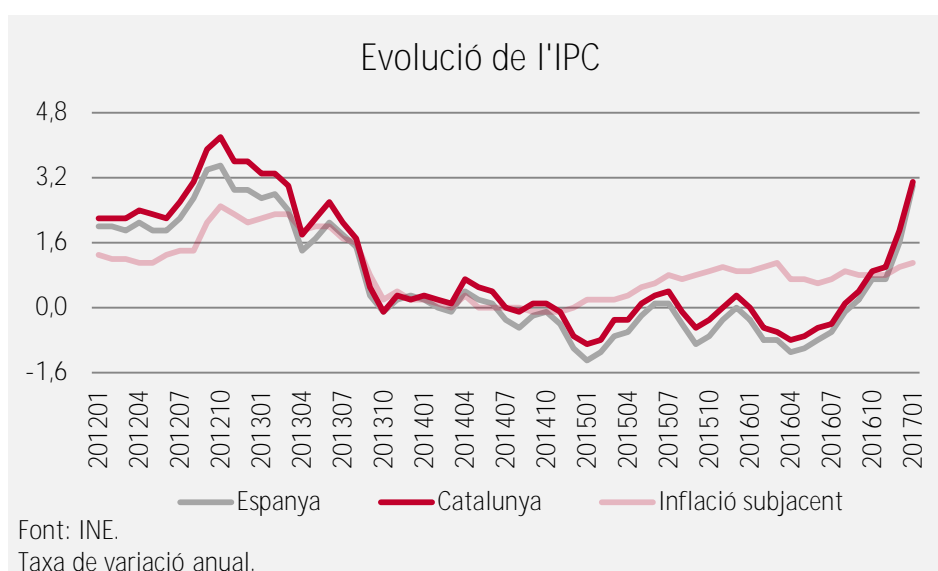
ESPANYA: MERCAT DE TREBALL 2007-2016					
Milers de persones	2007	2014	2016	Variació 2007-2016	Variació 2014-2016
Taxa activitat (%)	59,3	59,6	59,2	-0,1	-0,4
Taxa ocupació (%)	54,4	45,0	47,6	-6,8	2,6
Taxa atur (%)	8,2	24,4	19,6	11,4	-4,8
Actius	22.426	22.955	22.823	1,8	-0,6
Ocupats	20.580	17.344	18.342	-10,9	5,8
Aturats	1.846	5.610	4.481	142,7	-20,1
Afiliació rég. general	14.728	12.266	13.245	-10,1	8,0
Atur registrat	2.130	4.448	3.703	73,9	-16,7

Font: Idescat.

PREUS I FINANÇAMENT

Sobre finals de 2016 el nivell de preus va assolir un ritme d'expansió més proper a les metes d'inflació del BCE, deixant enrere possibles escenaris de deflació i els registres negatius en la variació de l'IPC. Així, la inflació general ha superat la subjacent per primera vegada des de meitat de 2014, portant el diferencial de preus amb l'Eurozona a terreny positiu.

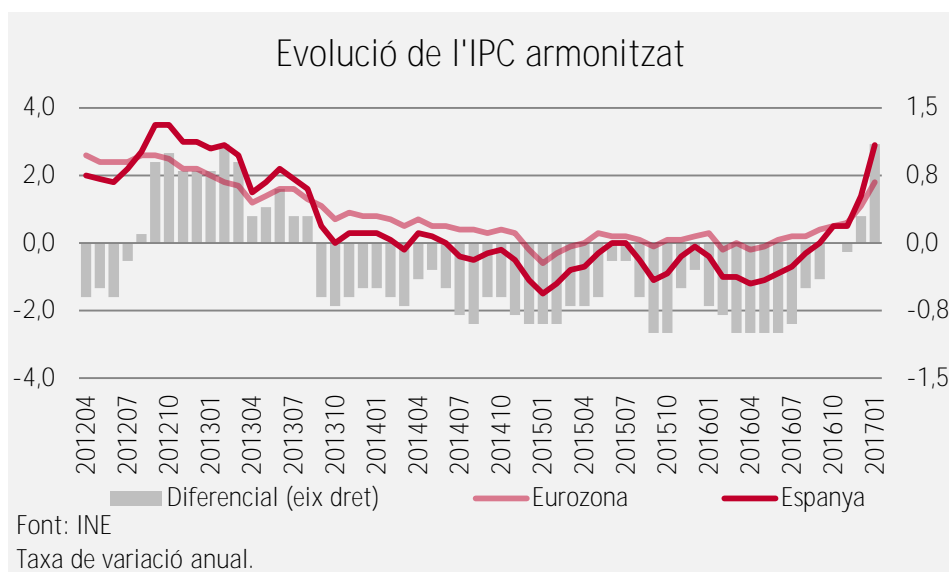
L'IPC general a Espanya ha registrat una variació interanual del 3,0% en el mes de gener, desapareixent així l'efecte base sobre l'evolució dels preus causat per la significativa reducció del preu del petroli. Al gener de 2016, el preu del petroli va ser de 31,1 euros el barril Brent, mentre que al gener de 2017 va pujar fins als 54,4 euros, és a dir, un 75% més. A Catalunya, els preus van pujar un 3,1%. Els grups que han tingut una major influència a l'alça de l'IPC general per a Espanya han estat habitatge i transport, a causa de la pujada dels preus de l'electricitat i carburants.

A més, la inflació subjacent –índex general sense aliments no elaborats ni productes energètics– tan sol ha augmentat el seu ritme de creixement en una desena, mantenint-se lleugerament per sobre dels nivells anteriors. D'aquesta forma, el preu dels components més estables de la cistella de la compra s'ha incrementat un 1,1% en termes anuals i el diferencial entre la inflació general i la subjacent s'ha ampliat significativament en el mes de gener. Les dades d'avanç per al mes de febrer van en la mateixa direcció, amb una inflació del 3,0% interanual.

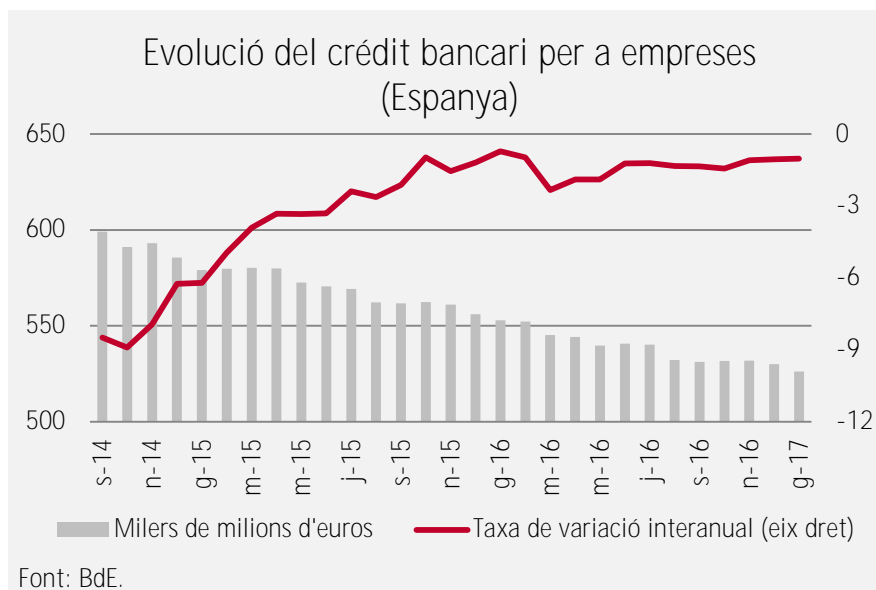
Cal tenir en compte, de totes maneres, que en el mateix mes de 2016 l'IPC general va registrar una variació negativa de 0,8%, mentre que la inflació subjacent pujava un 1,0%. Per tant, així com fa un any s'assenyalava que les fortes caigudes de l'IPC estaven ocasionades per oscil·lacions en el preu dels components més volàtils de la cistella de la compra (dràstica reducció del preu del petroli) i que no es podia parlar d'un fenomen de deflació pròpiament dit, actualment el pronunciat augment de la inflació té el seu origen en les mateixes causes però amb sentit contrari (recuperació del preu del cru). Per això és important evitar efectes de segona ronda quan es traslladen increments ocasionals en els preus a altres components dels costos com els salaris.

D'altra banda, en considerar l'indicador d'inflació harmonitzat (IPCA) –que permet realitzar una comparació amb l'evolució dels preus en l'Eurozona– s'aprecia que el diferencial d'inflació amb la Unió Monetària, també ha estat positiu ja que l'IPCA a Europa s'ha incrementat un 1,8%, mentre que a Espanya ha pujat un 2,9%, en termes anuals. En els darrers mesos de l'any passat el diferencial de preus negatiu que Espanya mantenia amb l'Eurozona es va reduir fins a registrar, en el mes de desembre, un valor positiu, cosa que no s'observava des de juliol de 2013. Recordar que diferencials positius d'inflació amb la resta dels països de l'euro poden implicar una penalització a la competitivitat dels productors locals, per la qual cosa seria recomanable continuar amb la moderació salarial per no frenar el procés de generació d'ocupació.

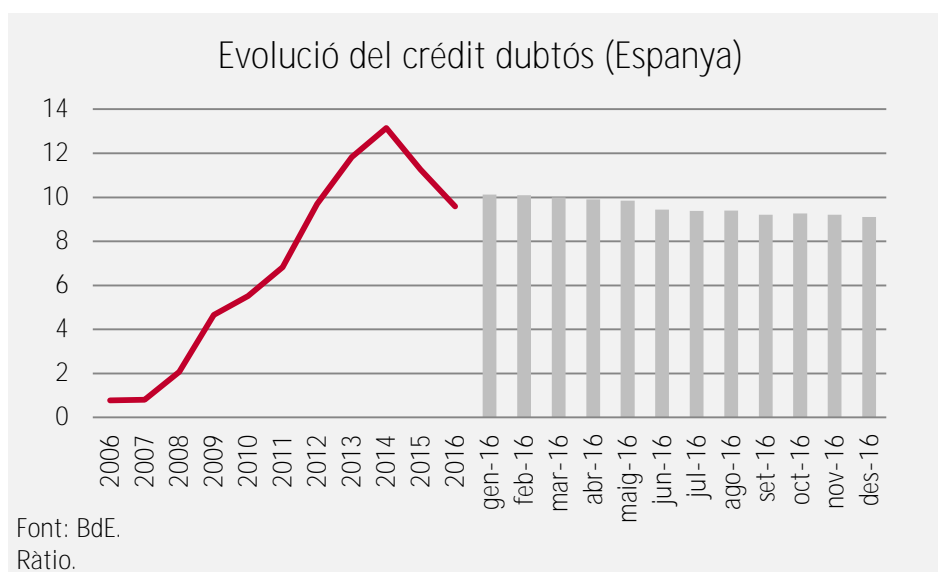

Pel que fa al finançament del sector privat de l'economia espanyola, el destinat a llars i ISFLSH va continuar decreixent, encara que a menor ritme que en 2015 o 2014, amb una caiguda d'1,4% en el mes de gener, en línia amb la reducció mitjana de 2016. Destaca la disminució de 3,1% en el crèdit a l'habitatge i l'augment de 4,5% en les altres destinacions. D'altra banda, en el cas de les societats no financeres, el finançament va créixer després de dues caigudes al novembre i desembre; amb un augment de 0,1%. En particular, el crèdit bancari va disminuir un 1,0%.

Quant al cost del crèdit, el tipus d'interès aplicat a empreses per a operacions noves menors a 250.000 euros va ser de 3,72%. Per a les operacions superiors a 1 milió d'euros el tipus va ser d'1,94%. Per a les llars i ISFLSH, els tipus d'interès dels préstecs van ser del 2,23% per a l'adquisició d'habitatge i del 8,68% per al consum.

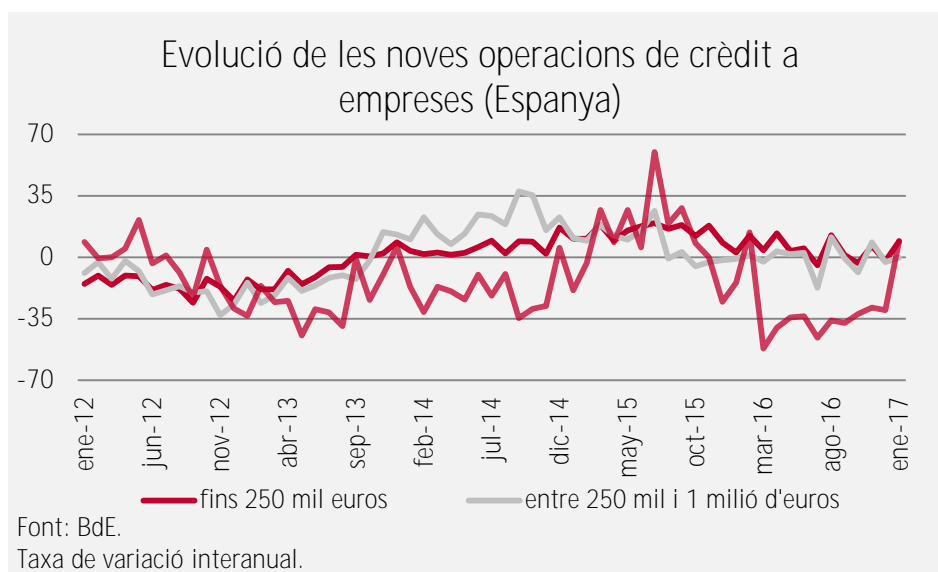

D'altra banda, és important destacar la forta reducció de la taxa de morositat en 2016, tancant l'any en un 9,1%, la qual cosa representa un import total de 116.259 milions d'euros.

Així mateix les noves operacions de crèdit per a les societats no financeres de menor grandària (aproximat a través dels crèdits de menys de 250.000 euros) van pujar un 9,2% en termes interanuals en el mes de gener. Per a les empreses grans (aproximat a través dels crèdits de més d'1 milió d'euros) es va observar un increment similar, del 9,3%, després de nou mesos de caigudes consecutives.

SECTOR PÚBLIC

Les dades sobre el dèficit Consolidat de l'Administració Central, les Administració Regional i els Fons de la Seguretat Social fins al mes de novembre, indiquen que el conjunt de les AAPP va registrar una necessitat de finançament acumulada de 39.579 milions d'euros (amb ajuda financera, però sense incloure Corporacions Locals), la qual cosa representa un 3,54% del PIB i implica un percentatge tres desenes inferior al de l'any 2015, quan el dèficit assolía un 3,84% del PIB en igual període.

CAPACITAT (+) O NECESSITAT (-) DE FINANÇAMENT					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2015	2016	%	2015	2016
Acumulat a finals de novembre.					
Recursos Financers	242.496	244.298	0,7	22,54	21,92
Usos Financers	278.903	283.197	1,5	25,93	25,41
Necessitat (-) o Capacitat(+) de Finançament	-36.407	-38.899	6,8	-3,38	-3,49
PIB utilitzat	1.075.639	1.114.716			

Font: MINHAFP.

El saldo negatiu va ser resultat d'un increment del dèficit de l'Administració Central i dels Fons de la Seguretat Social. Aquesta evolució es deu, en primer lloc, al fet que les principals operacions relatives a la recuperació i transformació del sector financer es duen a terme pels Organismes de l'Administració Central; i en part també, pel major dèficit del Sistema de Seguretat Social, atès que mentre la despesa en prestacions socials va augmentar, els ingressos per cotitzacions i transferències rebudes ho van fer a menor ritme, i el superàvit del Servei Públic d'Ocupació Estatal que es va reduir per les menors transferències rebudes de l'Estat. Per la seva banda, el dèficit de l'Administració Autònoma es va reduir a més de la meitat a causa de l'efecte a favor de les CCAA de la liquidació definitiva de 2014 i 2013 (7.668 i 1.750 milions d'euros, respectivament).

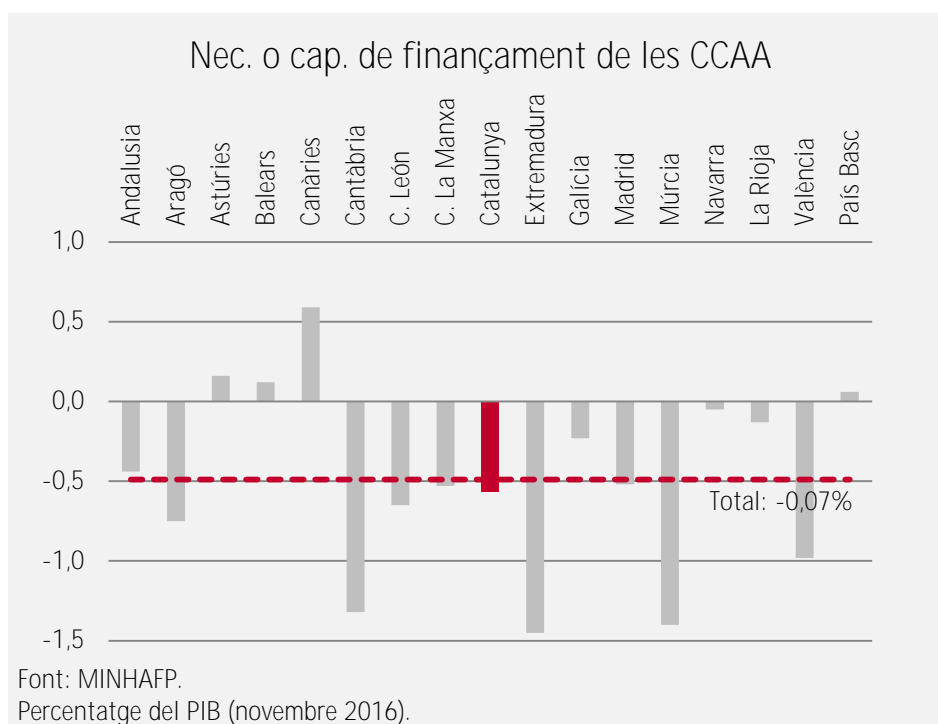
26

CAPACITAT (+) O NECESSITAT (-) DE FINANÇAMENT					
	Milions d'euros			% del PIB	
	2015	2016	%	2015	2016
Acumulat a finals de maig.					
Administració Central	-23.738	-26.856	13,1	-2,21	-2,40
Estat	-25.471	-26.390	3,6	-2,37	-2,36
Organismes de l'Administració Central	1.733	-466	-	0,16	-0,04
Administració Regional	-14.652	-5.418	-63,0	-1,36	-0,49
Fons de la Seguretat Social	-2.904	-7.305	151,5	-0,27	-0,65
Sistema de Seguretat Social	-8.643	-10.273	18,9	-0,80	-0,92
SPEE	5.941	3.083	-48,1	0,55	0,28
FOGASA	-202	-115	-43,1	-0,02	-0,01
Consolidat	-41.294	-39.579	-4,2	-3,84	-3,54
Ajuda financera	-482	-2.336	384,6	-0,04	-0,21
Consolidat sense ajuda financera	-40.812	-37.243	-8,7	-3,79	-3,33
PIB utilitzat	1.075.639	1.117.076			

Font: MINHAFP.

Pel costat dels ingressos i recursos, cal destacar, la menor despesa en consums intermedis, interessos, subvencions i formació bruta de capital fix, així com l'increment de totes les partides d'ingressos excepte impostos sobre el capital i transferències entre AAPP.

Per la seva banda, Catalunya va presentar una necessitat de finançament equivalent al 0,57% del PIB (1.203 milions d'euros), sensiblement inferior al dèficit de 2,22% d'igual període de l'any anterior. La reducció de la necessitat de finançament a Catalunya obeeix a un increment dels recursos de 8,9% i una caiguda de la despesa de 4,7%.

Segons les recomanacions del Consell Europeu quant al Procediment de Dèficit Excessiu, els objectius de dèficit per a Espanya seran: 4,6% en 2016, 3,1% en 2017, 2,2% en 2018 i l'1,3% en 2019. Per sector institucional, el dèficit de l'Administració Central haurà de reduir-se fins a aconseguir el 0,3% del PIB en 2019 i el de Seguretat Social fins a l'1,0%. Les CCAA hauran de, per la seva banda, aconseguir l'equilibri pressupostari. En aquest sentit, la senda de dèficit aprovada per a les CCAA corresponent al període 2016-2018 és: -0,7% per 2016, -0,6% per 2017 i -0,3% per 2018.

OBJECTIUS D'ESTABILITAT				
% del PIB	2013	2014	2015	2016
Administració Central	-2,2	-1,1	-0,7	-0,3
Comunitats Autònomes	-0,7	-0,6	-0,3	0,0
Corporacions Locals	0,0	0,0	0,0	0,0
Seguretat Social	-1,7	-1,4	-1,2	-1,0
Total:	-4,6	-3,1	-2,2	-1,3

Font: MINHAFP.

DEFICIT PÚBLIC.

La dificultat per aconseguir el compliment del dèficit públic a Espanya per a l'exercici 2016, ja s'havia constatat al juliol de 2016, on es van adoptar mesures de contenció de nova despesa pública. No obstant això es va fer necessari l'adopció de mesures addicionals, que es van plasmar en la Reial decret Llei 2/2016, de 30 de setembre, i que va ser consensuat pel principal partit de l'oposició, que es va focalitzar en un major esforç per aconseguir l'objectiu pel costat dels ingressos, i especialment en l'impost de societats. Així, es va establir l'obligació de la fixació d'un pagament mínim en l'impost de societats del 23%, amb caràcter general a les empreses la xifra de negocis neta de les quals superés els 10 milions d'euros. Va suposar que per fer el proper pagament a compte de l'impost a l'octubre les empreses tinguessin que fer un important esforç de tresoreria, alhora que l'esforç fiscal es requeria de forma desproporcionada a les empreses, i per tant, va introduir més riscos i restriccions a la inversió i la creació d'ocupació.

INGRESSOS TRIBUTARIS HOMOGENIS		
	Variació anual	Societats
2014	3,6	-1,9
2015	4,3	15,6
2016	1,9	7,1
T22015	6,1	20,9
T32015	6,7	18,6
T42015	3,0	8,8
T12016	-0,2	-97,3
T22016	-6,6	-40,8
T32016	2,0	4,5
T42016	12,8	50,9

Font: INE. * fins novembre

En l'Estadística de Recaptació, expressada en termes homogenis, fins al mes de novembre – les dades de desembre no es publiquen fins al 31 de març- es va donar un increment important de la recaptació en el quatre trimestre (fins a novembre) i que va elevar els ingressos tributaris un 12,8% en aquest període, i especialment per la mesura comentada de l'impost de societats, en el quart trimestre va augmentar un 50,9% en el 2016 en els mesos d'octubre-novembre, respecte d'aquest període de l'any 2015. L'increment de recaptació per l'impost de societats en el mes d'octubre-novembre explica el 82,7% de l'increment de la recaptació total en aquests dos mesos.

Basti recordar que la decisió del Govern de l'Estat suposa gairebé doblegar el pagament mínim respecte del 2015 -del 12% al 23%- i redueix a la meitat el llindar d'aplicació -de 20 milions de facturació a 10 milions.

Adicionalment, el Govern va aprovar el Reial decret-Llei 3/2016 de 3 de desembre, pel qual s'adopten mesures d'àmbit tributari dirigits a la consolidació de les finances públiques i altres mesures urgents en matèria social, que pretenen encarrilar el dèficit públic cap a l'objectiu marcat per a l'any 2017, del 3,1% del PIB. Novament, en les mesures es posa l'accent en la fiscalitat sobre les empreses, establint limitacions a la compensació de bases negatives (amb una graduació de les limitacions en funció de la xifra de negocis de la societat); la limitació a l'aplicació de deduccions per doble imposició nacional i internacional; així com –amb caràcter retroactiu– a les reversions de les pèrdues per deterioració de participacions de cartera i de les rendes negatives d'establiments permanents generades amb anterioritat a **2013, entre d'altres, així com l'increment d'alguns dels impostos** especials (impostos sobre productes intermedis i impostos sobre l'alcohol i les begudes derivades, així com sobre les labors del Tabac) a més de prorrogar la vigència per a l'exercici 2017 de l'impost sobre el patrimoni.

En l'actualització del Pla Pressupostari 2017 aprovat pel Govern el 9 de desembre s'exposa que de les mesures adoptades s'estima un increment de la recaptació impositiva de 7.505 milions d'euros, dels quals 4.655 milions corresponen a l'augment derivat de les mesures de **l'impost sobre societats** comentades del Reial decret-Llei 3/2016, és a dir un 62% (o del 84,5% si s'exclouen els majors ingressos pel noves mesures d'ajornaments que suposen un increment d'ingressos d'1.500 milions i per la millora en la lluita contra el frau que s'estima en 500 milions), que es complementa amb els increments en els impostos especials que es xifren en 350 milions d'euros; així com un augment de 500 milions d'euros per nous ingressos derivats de figures tributàries mediambientals. Pel 2017, les mesures correctores pel costat dels ingressos pivoten novament i forma excessiva sobre la imposició empresarial, dificultant la major generació d'activitat i ocupació.

SECTOR EXTERIOR

En 2016 la balança per compte corrent de l'economia espanyola va registrar un saldo positiu de 22.300 milions d'euros, la qual cosa implica un increment de 51,7% enfront del superàvit de 14.700 milions d'euros de 2015. Aquesta millorança del compte corrent es deu al major superàvit del compte de béns i serveis i a la lleugera reducció del dèficit del compte de rendes. Així, l'economia espanyola va registrar una capacitat de finançament de 26.900 milions d'euros en tot el 2016.

Per la seva banda, el saldo net del compte financer (exclòs el Banc d'Espanya), va ser positiu i superior al de 2015, destacant l'increment de la inversió estrangera a Espanya de 7,5%, equivalent a 1.700 milions d'euros, i la reducció de la inversió d'Espanya en l'exterior per un import de 6.400 milions d'euros.

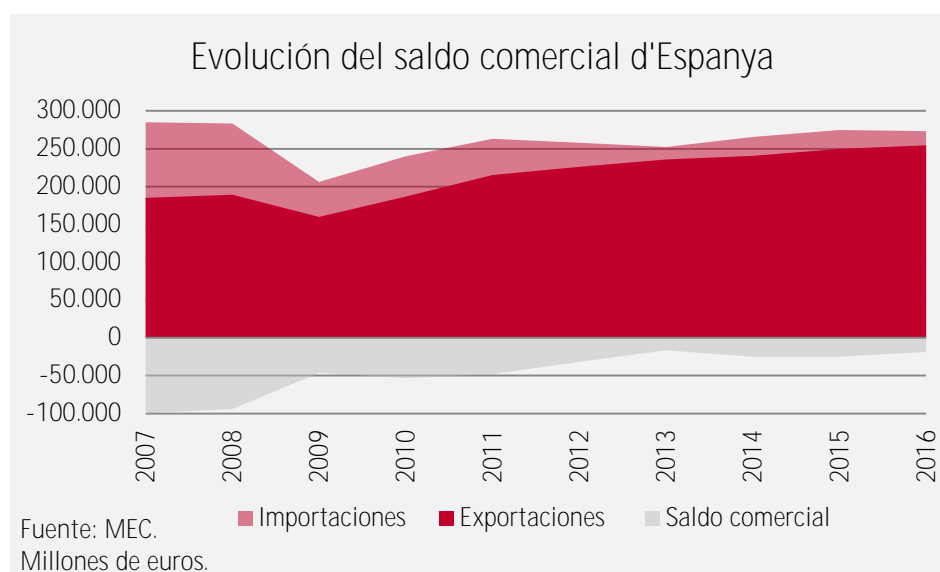
BALANÇA DE PAGAMENTS						
Milers de milions d'euros	2015			2016		
	Ingressos	Pagaments	Saldos	Ingressos	Pagaments	Saldos
Compte corrent:	423,0	408,3	14,7	437,2	414,9	22,3
Balança comercial i de serveis	356,9	330,6	26,2	368,6	336,3	32,3
Turisme i viatges	50,9	15,7	35,2	54,5	18,5	36,0
Rendes	66,2	77,7	-11,5	68,6	78,6	-10,0
Compte de capital:	7,8	0,8	7,0	5,7	1,2	4,6
Comptes corrent i de capital:	430,8	409,1	21,7	443,0	416,1	26,9
Compte financer:	-	-	25,2	-	-	34,0
Exclòs Banc d'Espanya	-	-	65,3	-	-	87,6
Inversions directes	52,2	22,8	29,4	45,8	24,5	21,2
Errors i omissions:	-	-	3,5	-	-	7,2

Font: Banc d'Espanya.

En el 2016, les vendes a l'exterior es van veure afavorides per la depreciació de l'euro i el creixement dels mercats europeus, mentre que pel costat de les compres, la forta reducció del preu del petroli va jugar un paper determinant en la caiguda de les importacions i la millora del dèficit comercial, atès que les importacions energètiques van representar un 11% del total de béns i serveis comprats en l'exterior.

Les exportacions espanyoles en 2016 van aconseguir la xifra rècord de 254.530 milions d'euros, la qual cosa implica un increment d'1,7% respecte al 2015. D'altra banda, es va produir una caiguda de les importacions de 0,4%, el valor de les quals va ser de 273.284 milions d'euros.

Per tant, el saldo comercial deficitari (-18.754 milions d'euros) va créixer un 22,4% i la taxa de cobertura va pujar fins al 93,1%. El dèficit energètic es va reduir un 37,8%, és a dir, que la factura energètica es va contraure en aproximadament 9.850 milions d'euros. Cal assenyalar, que el saldo no energètic, va presentar un balanç negatiu de 2.516 milions d'euros, enfront del superàvit d'1.912 milions d'euros de 2015.

En tot el 2016, les exportacions d'algunes de les principals economies mundials, com Alemanya o Itàlia, van créixer a taxes més reduïdes que les espanyoles, mentre que les vendes a la resta del món de països com França o Regne Unit van descendir, i amb major intensitat ho van fer les exportacions dels EUA, la Xina i el Japó.

EXPORTACIONES: COMPARATIVA INTERNACIONAL		
Taxa de variació anual 2016	Exportacions	Importacions
Cataluña	2,0	2,4
Espanya	1,7	-0,4
Alemanya	1,2	0,6
França	-0,9	-0,4
Itàlia	1,1	-1,4
Zona euro	0,7	-0,2
Regne Unit	-0,2	14,2
UE-28	-0,1	0,4
EUA	-3,2	-2,6
Xina	-6,4	-5,4
Japó	-7,4	-15,9

Font: MEC.

En aquest context, les vendes a l'exterior catalanes van pujar un 2,0% -per sobre de la mitjana espanyola i de l'Eurozona- assolint un valor de 65.142 milions d'euros, és a dir un 25,6% del total d'Espanya. En termes de contribució, les exportacions catalanes van representar 0,5 punts percentuals del creixement total de les exportacions espanyoles.

Per la seva banda, les importacions van pujar un 2,4%, fins als 77.825 milions d'euros, equivalent a un 28,5% del total espanyol. Com a conseqüència, la balança comercial va registrar un dèficit de

12.683 milions d'euros, un 4,0% menys que el registrat en 2015, i la taxa de cobertura es va situar en el 83,7%.

Segons la destinació, en el 2016 van ser les vendes a Europa, i en particular a l'Eurozona, les que expliquen el creixement de les exportacions tant espanyoles com a catalanes. Fora de l'entorn europeu van pujar de manera important les exportacions a la Xina. La resta de països no va contribuir a la bona marxa de les exportacions. És de destacar la caiguda de les vendes a destinacions com els EUA, Amèrica Llatina, Orient Mitjà, Àfrica i Oceania.

Per sector, destaquen com els més dinàmics béns de consum durador, productes energètics i alimentació, begudes i tabac a Espanya, mentre que a Catalunya van ser béns d'equip i béns de consum durador els que van presentar un major augment.

EXPORTACIONS PER SECTOR				
2016	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Aliments	16,9	6,2	14,2	5,6
Productes energètics	5,2	6,4	2,9	0,2
Matèries primeres	2,2	-0,6	1,4	-6,2
Semimanuf. no químiques	10,0	-2,5	6,4	-5,8
Productes químics	14,1	0,1	26,1	1,3
Béns d'equip	20,3	2,5	18,6	10,4
Sector automòbil	17,7	5,9	15,9	-0,4
Béns de consum durador	1,7	8,8	1,5	9,0
Manufactures de consum	10,1	5,9	12,3	-0,5
Altres mercaderies	1,7	-48,3	0,6	-36,8
Total	100	1,7	100	2,0

Font: MEC.

EXPORTACIONS PER DESTINACIÓ				
2016	Espanya:		Catalunya:	
	Quota (%)	Variació anual (%)	Quota (%)	Variació anual (%)
Europa	72,0	3,9	73,2	3,6
Unió Europea	66,3	4,1	65,8	3,3
Zona Euro	51,8	4,4	53,5	4,0
França	15,1	-0,5	16,1	6,9
Alemanya	11,3	6,1	11,9	2,1
Itàlia	8,0	8,7	9,1	5,7
Resto UE	14,5	2,9	12,4	0,8
Regne Unit	7,5	5,1	6,0	-4,3
Resto Europa	5,7	1,8	7,4	5,6
Amèrica del Nord	5,0	0,3	3,7	1,5
EUA	4,5	-0,7	3,3	0,4
Amèrica Llatina	5,3	-9,1	5,9	-7,7
Brasil	0,9	-17,8	0,8	-29,6
Àsia	9,4	0,1	10,0	1,8
Xina	2,0	13,4	2,0	9,0
Japó	0,9	-2,6	1,2	-3,2
Orient Mitjà	3,3	-5,0	3,5	-2,0
Àfrica	6,4	-0,4	5,7	-5,6
Marroc	2,7	13,0	2,0	5,7
Oceania	0,6	-17,3	0,6	14,9
Total	100	1,7	100	2,0

Font: MEC.

INDICADORS DE LA EMPRESA EXPORTADORA

En aquest apartat es reuneix una sèrie d'indicadors de l'empresa exportadora tant espanyola com a catalana. Les principals conclusions que poden desprendre's d'aquestes dades, i la seva comparativa amb anys anteriors són:

El nombre d'empreses exportadores en 2016 és un 21% superior que el de 2011 a Espanya, mentre que a Catalunya el creixement entre aquests anys va ser del 11%. Després de dos anys de caigudes en 2014 i 2015, el nombre d'empreses exportadores va tornar a créixer en 2016.

Dins d'aquestes empreses, els exportadors regulars van créixer, durant el període 2011-2016, un 34% a Espanya i un 28% a Catalunya, molt superior al ritme d'expansió de la resta d'empreses que són exportadors ocasionals.

EXPORTADORS I EXPORTADORS REGULARS								
Espanya	Nombre d'exportadors	Variació anual (%)	Valor d'exportació (milions d'euros)	Variació anual (%)	Exportadors regulars	Variació anual (%)	Valor d'exportació (milions d'euros)	Variació anual (%)
2011	123.128	12,6	215.230	15,2	37.253	-3,9	195.407	14,5
2012	137.528	11,7	226.115	5,1	38.373	3,0	205.750	5,3
2013	151.160	9,9	235.814	4,3	41.168	7,3	216.966	5,5
2014	147.845	-2,2	240.582	2,0	45.842	11,4	223.421	3,0
2015	147.334	-0,3	249.794	3,8	47.768	4,2	233.440	4,5
2016	148.794	1,0	254.530	1,7	49.792	4,2	240.104	2,9
Catalunya	Nombre d'exportadors	Variació anual (%)	Valor d'exportació (milions d'euros)	Variació anual (%)	Exportadors regulars	Variació anual (%)	Valor d'exportació (milions d'euros)	Variació anual (%)
2011	43.205	8,9	54.955	12,5	13.180	-3,1	49.387	13,4
2012	46.069	6,6	58.853	7,1	13.810	4,8	53.973	9,3
2013	49.075	6,5	58.957	0,2	14.682	6,3	54.666	1,3
2014	47.596	-3,0	60.291	2,3	15.946	8,6	55.878	2,2
2015	47.375	-0,5	63.885	6,0	16.406	2,9	59.093	5,8
2016	48.035	1,3	65.142	2,0	16.929	3,2	60.812	2,9

Font: ICEX.

La distribució d'empreses exportadores per tram d'exportació és molt similar en el conjunt d'Espanya i Catalunya, on el gruix de les empreses exporta per menys de 5.000 euros. Una altra part important d'empreses se situa en el tram de 5.000-25.000 i 50.000-500.000 euros.

En línies generals, la distribució no ha variat molt en els últims cinc anys, encara que s'observa un augment en el tram més baix, i un descens en el tram de 5.000-25.000 i 50.000-500.000 euros.

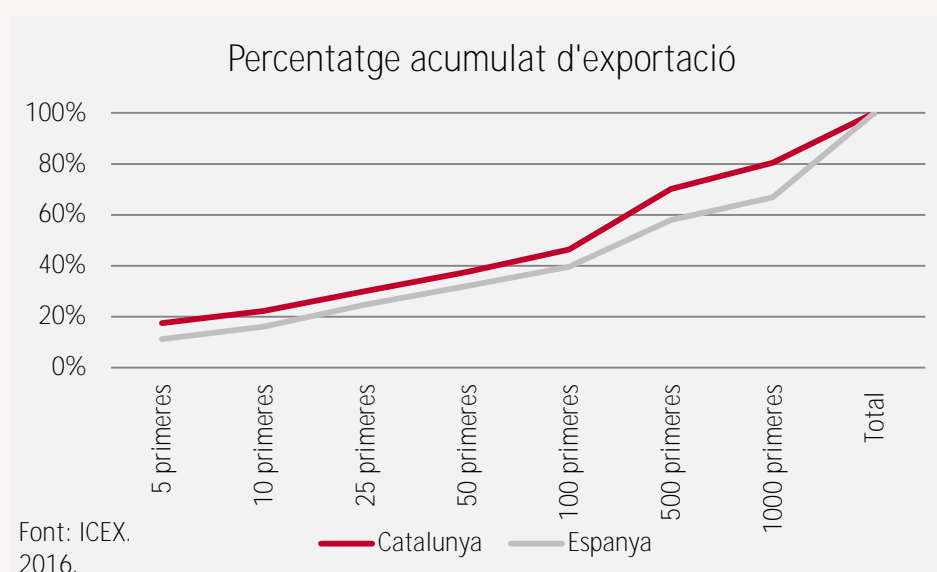
CONCENTRACIÓ D'EXPORTADORS

Espanya (% sobre el nombre total d'exportadors)	2012	2013	2014	2015	2016
Menys de 5.000€	49,3	52,0	52,6	53,3	54,6
Entre 5.000€ i menys de 25.000€	17,8	17,2	15,8	15,5	14,6
Entre 25.000€ i menys de 50.000€	5,5	5,0	4,9	4,9	5,0
Entre 50.000€ i menys de 500.000€	13,9	13,0	13,3	12,6	12,2
Entre 500.000€ i menys de 5 Mill.€	10,1	9,5	9,9	10,0	9,9
Entre 5 Mill.€ i menys de 50 Mill.€	3,1	2,9	3,1	3,2	3,2
Entre 50 Mill.€ i menys de 250 Mill.€	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4
250 Mill.€ o més	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Catalunya (% sobre el nombre total d'exportadors)	2012	2013	2014	2015	2016
Menys de 5.000€	48,9	50,4	49,3	49,3	50,5
Entre 5.000€ i menys de 25.000€	18,9	18,5	17,8	17,7	17,2
Entre 25.000€ i menys de 50.000€	6,1	5,7	6,0	6,1	6,0
Entre 50.000€ i menys de 500.000€	13,9	13,5	14,4	14,2	13,6
Entre 500.000€ i menys de 5 Mill.€	9,2	9,0	9,5	9,6	9,5
Entre 5 Mill.€ i menys de 50 Mill.€	2,7	2,6	2,7	2,9	2,8
Entre 50 Mill.€ i menys de 250 Mill.€	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
250 Mill.€ o més	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1

Font: ICEX.

35

En comparar la distribució del nombre d'empreses exportadores per volum d'exportació entre Catalunya i Espanya, s'aprecia que el sector exportador català és més concentrat que l'espanyol. Per exemple, les cinc primeres empreses a Catalunya acumulen el 17,5% del valor exportat, mentre que a Espanya les primeres deu empreses exportadores aconseguixen el 16,1%.

És important destacar que, per destinació d'exportació, s'aprecia com un percentatge d'exportadors a la Unió Europea (sobretot la zona euro) aporta un percentatge encara major del valor total exportat, mentre que les vendes d'empreses que exporten a altres regions, constitueix un percentatge més baix en les exportacions totals.

EXPORTADORS PER DESTINACIÓ				
	Espanya		Catalunya	
Europa	41,1	72,0	43,5	73,2
Unió Europea	21,2	66,3	17,1	65,8
Zona Euro	18,9	51,6	16,0	53,3
Bèlgica	5,8	3,1	6,0	2,5
Alemanya	9,3	11,3	8,5	11,9
França	12,1	15,1	12,1	16,1
Itàlia	8,9	8,0	8,8	9,1
Països Baixos	6,3	3,2	5,8	2,9
Portugal	10,7	7,1	10,0	6,7
Resto UE	11,0	13,7	9,8	12,1
Regne Unit	7,9	7,5	7,0	6,0
Resto Europa	18,1	2,8	25,1	3,0
Suïssa	12,0	1,6	13,0	3,3
Turquia	5,3	2,0	6,7	2,0
Amèrica del Nord	22,9	5,0	23,0	3,7
Estats Units	21,5	4,5	21,4	3,3
Amèrica Llatina	29,0	5,3	28,8	5,9
Àsia	27,1	9,4	30,7	10,0
Xina	10,1	2,0	10,8	2,0
Orient Mitjà	11,6	3,3	13,1	3,5
Àfrica	28,7	6,4	25,6	5,7
Marroc	12,7	2,7	11,1	2,0
Oceania i Regions Polars	5,3	0,6	6,0	0,6
Total Món	100	100	100	100

Font: ICEX.

Per sectors la distribució d'empreses exportadores és més uniforme, destacant el d'automòbils com el de més rellevància quant a valor d'exportació. També la farmaquímica ocupa un espai destacat, i a Catalunya, a més, matèries primeres i semimanufactures de plàstic.

RANKING DELS 20 PRINCIPALS SECTORS

Catalunya	% exportadors	% valor	Espanya	% exportadors	% valor
Automòbils	5,6	13,9	Automòbils	6,7	15,2
Farmaquímica	1,0	6,5	Equips components i accessoris de...	6,1	6,9
Matèries primeres i semimanufactures de plàstic	8,4	6,1	Farmaquímica	0,7	3,8
Equips components i accessoris de...	5,9	4,7	Combustibles i lubricants	0,9	3,7
Material elèctric	5,6	3,6	Productes de fosa i siderúrgics	5,3	3,6
Confecció femenina	4,9	3,5	Matèries primeres i semimanufactures de plàstic	6,9	3,3
Química orgànica	1,8	3,3	Confecció femenina	4,7	3,1
Altres productes	3,4	3,0	Altres productes no compresos en un altre sector	43,1	2,5
Productes de fosa i siderúrgics	5,4	2,4	Material elèctric	5,1	1,9
Combustibles i lubricants	0,9	2,3	Equip navegació aèria	0,7	1,6
Carn de l'espècie porcina, congelada	0,5	1,7	Química orgànica	1,2	1,5
Carn de l'espècie porcina fresca o...	0,3	1,6	Oli d'oliva	1,0	1,3
Teixits per a confecció	3,4	1,5	Altres productes químics	2,7	1,3
Pasta de paper i paper	2,7	1,4	Cítrics, frescos	0,8	1,2
Perfumeria	0,6	1,4	Hortalisses de fruit, fresques	0,7	1,2
Pintures, vernissos, tinta d'impremta i masteguis	2,3	1,3	Maquinària elèctrica	4,7	1,1
Instruments de precisió i mesura para uso...	3,3	0,8	Productes semielaborats d'alumini	2,1	1,1
Productes semielaborats de coure i...	0,9	0,8	Paviments i revestiments ceràmics	1,1	1,0
Maquinària elèctrica	4,9	0,8	Calçat	2,3	1,0
Altres productes no compresos en un altre sector	39,6	0,8	Pasta de paper i paper	2,2	0,9
Subtotal	64,2	61,5	Subtotal	66,8	57,3

Font: ICEX.

ÍNDEX DE COMPETITIVAT REGIONAL DE LA UNIÓ EUROPEA

El ICR mesura diferents dimensions de la competitivitat a nivell regional en la UE. En aquest sentit, cal destacar, que comptar amb una mesura d'aquest concepte a escala regional és molt important ja que molts dels factors que afecten la competitivitat no es distribueixen equitativament dins d'un mateix país o estan determinats per les autoritats locals. El ICR2016 està basat en 74 indicadors regionals majoritàriament del període comprès entre 2012 i 2014, amb alguns indicadors dels anys 2015 i 2016. És un indicador que permet analitzar la distribució geogràfica de la competitivitat no només entre països sinó també entre les seves regions.

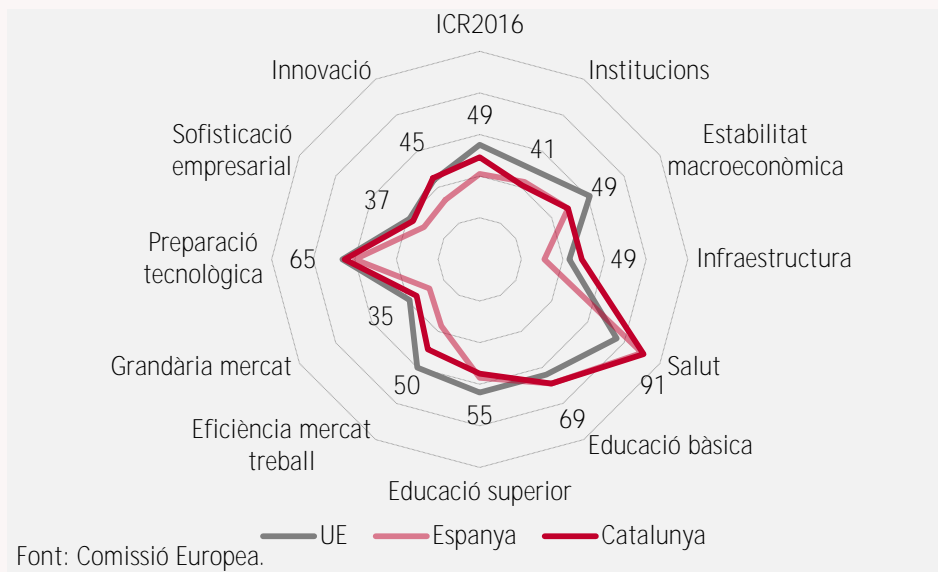
El ICR està compost per onze pilars que descriuen diferents aspectes de la competitivitat, classificats en tres grups d'acord al nivell de desenvolupament de l'economia: Bàsic (institucions, estabilitat macroeconòmica, infraestructura, salut i educació bàsica), Eficiència (educació superior, mercat de treball i grandària de mercat) i Innovació (preparació tecnològica, sofisticació empresarial i innovació).

Moltes de les regions millor posicionades en el rànquing del ICR són capitals o grans àrees metropolitanes, atès que les capitals tendeixen a ser les regions més competitives de cada país. Així mateix les regions més competitives tenen un PIB per càpita més elevat i atreuen més immigració.

A les regions del nord-oest de la UE aquelles amb major nivell de competitivitat generen desbordament espacial millorant la competitivitat de les regions properes, no obstant això, en els estats de l'est i sud, la proximitat a la capital no juga com un factor d'impuls a la competitivitat de les regions.

Una comparació al llarg del temps permet concloure que, en termes generals, la competitivitat de les diferents regions espanyoles es va mantenir estable en el període 2010-2016, amb l'excepció de les regions mediterrànies que van registrar una deterioració en el seu nivell de competitivitat. En particular, a Catalunya s'aprecia una deterioració de l'índex de competitivitat entre els anys 2010 i 2013.

Catalunya es troba dins del grup de regions amb un índex de valor negatiu (entre -0,2 i 0), la qual cosa significa que se situa per sota de la mitjana de la UE. Totes les regions d'Espanya presenten un nivell de competitivitat per sota de la mitjana europea, excepte Madrid i el País Basc.

Catalunya té un PIB per càpita superior a la mitjana europea i ocupa la posició 78/263 d'acord a aquest indicador (Madrid 42/263, País Basc 51/263), mentre que segons el ICR2016 ocupa el lloc 153/263 (Madrid 83/263, País Vasco 119/263). D'acord al conjunt d'onze indicadors que conformen el ICR, Catalunya es troba en una posició destacada únicament quant a l'indicador de salut (18/263). En comparar Catalunya amb altres regions similars (Nordjylland, Gießen, Mazowieckie, Östra Mellansverige, Limburg, Ligúria, Münster, Rhône-Alps, Overijssel, Prov. Oost-Vlaanderen, Közép-Magyarország, Toscana, Lisboa, Kärnten and Koblenz) s'aprecia cert nivell de feblesa quant a la situació macroeconòmica (variable mesura a nivell nacional), l'educació superior i l'eficiència del mercat de treball.

Com a conclusió, s'observa un empitjorament del nivell de competitivitat de la economia catalana, per la qual cosa resulta prioritari revertir aquesta tendència. Per a això és imprescindible dotar de majors recursos les polítiques d'infraestructures i innovació tecnològica, així com les orientades a la formació permanent i reducció de l'abandó prematur dels estudis, sense oblidar les qüestions d'àmbit institucional.

Millorar de la competitivitat de la economia catalana ha de ser un eix prioritari de la política al nostre país, i l'informe sobre el ICR2016 posa de manifest la necessitat d'articular una resposta per part dels responsables polítics i el compromís decidit per dur-ho a terme.

ÍNDEX DE COMPETITIVITAT REGIONAL 2016

Indicadors	Posició en el ranking	
	Catalunya	Madrid
PIB pc	78	42
ICR2016	153	83
Dimensió Bàsica:		
Institucions	177	160
Estabilitat macroeconòmica*	24	24
Infraestructura	78	55
Salut	18	2
Educació bàsica*	12	12
Dimensió Eficiència:		
Educació superior	193	83
Eficiència mercat treball	190	183
Grandària mercat	110	26
Dimensió Innovació:		
Preparació tecnològica	150	134
Sofisticació empresarial	125	50
Innovació	100	28

Nota: *Nivell estatal, total països=28, total regions=263.

Font: Comissió Europea.

